

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Strategia wdrażania projektu innowacyjnego testującego dla projektu pt. Drogowskaz życiowy

Opracowanie:
Anna Dąbrowska

Ostrowiec Świętokrzyski, czerwiec 2012 r.

Projekt **Drogowskaz życiowy** realizowany na podstawie umowy ze Świętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego w Kielcach pełniącym rolę Instytucji Pośredniczącej I Stopnia w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – projekty innowacyjne testujące Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Temat innowacyjny: *Wspieranie uczniów o indywidualnych/specjalnych potrzebach edukacyjnych*

Nazwa projektodawcy: *Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim*

Tytuł projektu: *Drogowskaz życiowy*

Numer umowy: *UDA-POKL.09.02.00-26-078/11-00*

Człowiek – najlepsza inwestycja

Spis treści:

I	UZASADNIENIE	5
1.1	Opis problemu.....	5
1.2	Przyczyny występowania opisanych problemów	6
1.3	Skala występowania opisanych problemów	7
1.4	Konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów	7
II	CEL WPROWADZENIA INNOWACJI.....	9
2.1	Cele projektu.....	9
2.2	Pożądany stan docelowy po wprowadzeniu innowacji	9
2.3	Sposób weryfikacji osiągniętych celów	9
III	OPIS INNOWACJI, w TYM PRODUKTU FINALNEGO	11
3.1	Istota innowacji (Na czym polega innowacja?)	11
3.2	Komu służy, kto będzie mógł ją wykorzystywać w przyszłości	12
3.3	Warunki, jakie muszą być spełnione, by zadziałała innowacja	13
3.3.1	Przygotowanie użytkowników	13
3.3.2	Warunki instytucjonalno-prawne	13
3.3.3	Warunki techniczne.....	13
3.4	Efekty, jakie może przynieść jej zastosowanie.....	13
3.5	Efekty, które będzie obejmować innowacja	13
IV	PLAN DZIAŁAŃ w PROCESIE TESTOWANIA PRODKTU FINALNEGO	15
4.1	Podejście do doboru grup użytkowników i odbiorców, którzy wezmą udział w testowaniu 15	
4.2	Opis przebiegu testowania.....	15
4.3	Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy	16
4.4	Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania	16
V	SPOSÓB SPRAWDZANIA, CZY INNOWACJA DZIAŁA	18
5.1	Sposób oceny wyników testowania	18
5.2	Sposób prowadzenia ewaluacji zewnętrznej	19
VI	STRATEGIA UPOWSZECHNIANIA	21

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

6.1	Cel działań upowszechniających	21
6.2	Grupy do jakich będą kierowane działania upowszechniające	21
6.3	Plan działań i ich charakterystyka	21
VII	STRATEGIA WŁĄCZANIA DO GŁÓWNEGO NURTU POLITYKI	22
7.1	Cel działań włączających	22
7.2	Grupy, do których skierowane będą działania włączające do głównego nurtu polityki	22
VIII	KAMIENIE MIŁOWE II ETAPU PROJEKTU	23
IX	ANALIZA RYZYKA	24
	Załączniki	25
	Załącznik 1. Narzędzia badawcze	25
	JA, MOJE POCHODZENIE, MOJA RODZINA	25
	SKALA POCZUCIA WINY	30
	SAMOOCENA	31
	POSTAWY W SYTUACJACH TRUDNYCH	35
	Załącznik 2. Wyniki badań i ich analiza	37
	PRZYCZYNY WYSTĘPOWANIA OPISANYCH PROBLEMÓW	37
	RAPORT	40
	OPIS PRODUKTU FINALNEGO (IOR)	75

Człowiek – najlepsza inwestycja

I UZASADNIENIE

1.1 Opis problemu

W opracowaniach naukowych problematyka niedostosowania społecznego (lub inaczej: zaburzonych zachowań, dewiacyjnych zachowań, nieprzystosowania, demoralizacji, wykołajenia) dzieci i młodzieży są przedmiotem zainteresowań budzących największą uwagę specjalistów z zakresu pedagogiki, psychologii, socjologii, psychiatrii itp. Zainteresowanie wynika z faktu, iż istnieją realne przesłanki do stwierdzenia, że możliwe jest zastosowanie takich oddziaływań, które dają szansę na korektę ujawnionych zaburzeń. Stanowisko to podzielają zarówno teoretycy, jak i praktycy (wychowawcy i nauczyciele) pracujący na co dzień z jednostkami niedostosowanymi społecznie. Wyrażają oni pogląd, iż jedynie wczesna, dogłębna diagnoza oraz podjęte na jej podstawie działania naprawcze, dają szansę na zminimalizowanie, bądź wyeliminowanie problemu. Liczne opracowania w tym zakresie, oparte na diagnozach, dotyczą symptomatologii, etiologii i genezy zaburzonych zachowań. **Brakuje natomiast sformułowanych instrumentów dla rozwiązania tego problemu. Jeśli w literaturze przedmiotu znajdują się opracowania metod oddziaływań ukierunkowanych na nieletnich sprawców zachowań przestępczych (zachowania te dzielą się na: demoralizację i czyny karalne), to są to jedynie teoretyczne rekomendacje, rzadko lub w ogóle nie testowane na nieletnich jednostkach niedostosowanych społecznie, dla których zostały skonstruowane.** Na licznych konferencjach z udziałem kadr dydaktyczno-wychowawczych placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych dla nieletnich, wykazujących cechy wykołajenia społecznego, podkreślana jest niewystarczająca skuteczność istniejących programów profilaktycznych, czy terapeutycznych o charakterze resocjalizacyjnym. Wychowawcy zgodni są co do tego, iż oddziaływania w postaci np.: szkoleń, czy warsztatów psychologicznych, są potrzebne, lecz nie cieszą się zbyt dużym zainteresowaniem i są mało efektywne w porównaniu z zajęciami opartymi na metodach twórczej resocjalizacji, uwzględniających i wykorzystujących naturalny potencjał tychże jednostek, np.: aktywność fizyczną (M. Konopczyński, *Metody twórczej resocjalizacji*, W-wa 2007). Faktem jest, iż większość placówek resocjalizacyjnych organizuje różnorodne zajęcia sportowe, bądź warsztaty oparte na szeroko rozumianej kulturze symbolicznej, tj. malarstwo, grafika, kółka teatralne itp. (Kowalik, 2009), jednak są one przypadkowo dobierane i mają jedynie charakter pojedynczych zajęć pozalekcyjnych. Nie stanowią one opracowanego cyklu oddziaływań, których wartość resocjalizacyjna byłaby zmierzona, opisana i upowszechniona dla szerszego stosowania.

Brakuje więc kompleksowych działań resocjalizacyjnych, które obejmowałyby: diagnozę problemu, opracowanie cyklu zajęć o charakterze resocjalizacyjnym, zastosowanie tych oddziaływań oraz ewaluację wdrożonego programu. Należy podkreślić, iż w naszym województwie, jak dotychczas, nikt nie stworzył programów resocjalizacyjnych w odpowiedzi na wyniki analiz badawczych, dla tego rodzaju grupy docelowej, jaką są wychowankowie placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, a więc także nie określono efektów stosowania istniejących form wychowania resocjalizacyjnego na nieletnich. Innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne stworzone w naszym

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekcie będą więc pierwsze i jedyne tego rodzaju, które po zakończeniu testowania, zostaną zmierzone pod kątem ich efektywności (zbadana zostanie zmiana postaw u nieletnich w trzech komponentach: wiedzy, emocji i zachowania). **Przyjęto, iż trafna strategia postępowania, wobec jednostek wykazujących nieprzystosowanie społeczne, powinna opierać się na założeniach ortodydaktyki, która uzależnia skuteczność form nauczania i oddziaływań resocjalizacyjnych od dobrej znajomości każdego wychowanka, tj. jego nastawień, postaw, stanu integracji, stanu psychofizycznego (nasilenie, dynamika, tryb itp.) stanowiącego podłoże wykolejenia społecznego oraz określenia dyspozycji motywacyjnych.**

1.2 Przyczyny występowania opisanych problemów

Przyczyny występowania niedostosowania społecznego u UP zostały określone dzięki analizie wyników badań, które zostały szczegółowo zobrazowane w Załączniku 2. Generalnie można stwierdzić, iż tkwią one w:

A. środowisku rodzinnym

- Wychowaniu w rodzinach dysfunkcyjnych i/lub patologicznych;
- Złej atmosferze domu rodzinnego;
- Braku kontroli nad czasem wolnym badanych;
- Braku umiejętności realizacji funkcji rodzicielskich.

B. w samej jednostce (wywołane są życiem w dysfunkcyjnym lub patologicznym środowisku rodzinnym) i dotyczą:

- Nieadekwatnej samooceny;
- Braku poczucia winy;
- Zaburzonych postaw w komponentie wiedzy, emocji i zachowania.

Badania empiryczne prowadzone były wśród jednostek uczących się płci męskiej. w sumie badaniami objęto 417 osób - z czego do analizy wykorzystano kwestionariusze, w których braki danych nie przekraczały maksymalnie 10% odpowiedzi. Ostatecznie obróbkę statystyczną i interpretację wyników badań dokonano na grupie 400 UP. w sumie zanalizowano następujące kwestionariusze:

Ja, moje pochodzenie, moja rodzina, Skala poczucia winy, Samoocena, Postawy w sytuacjach trudnych.

Wyniki analiz badawczych opracowane w projekcie pn. *Drogowskaz życiowy*, zobrazowały przyczyny i zakres niedostosowania społecznego, które to wymuszają potrzebę poszukiwania innowacyjnych rozwiązań opartych na założeniu, iż wychowawcze sposoby oddziaływania, określane jako metody stosowane w twórczym postępowaniu resocjalizacyjnym, mają uaktywnić i rozwijać struktury i mechanizmy procesów twórczych u resocjalizowanych osób. Projekt pn. *Drogowskaz życiowy* zakłada opracowanie i testowanie innowacyjnych oddziaływań resocjalizacyjnych opartych z jednej strony na wynikach diagnozy i analizy wyników badań, z drugiej zaś na wiedzy teoretycznej

Człowiek – najlepsza inwestycja

opracowanej przez naukowców z dziedziny resocjalizacji i psychologii (Konopczyński, 2007; Urban, 2008; Wojciszke, 2011).

Podsumowując można stwierdzić, że badania przeprowadzone w I etapie projektu oraz ich analizy, w pełni obrazują problem niedostosowania społecznego (jego przyczyny i skalę) UP i stanowią uzasadnienie dla zastosowania innowacyjnych – alternatywnych form oddziaływań resocjalizacyjnych, opracowanych jako IOR.

1.3 Skala występowania opisanych problemów

O skali niedostosowania społecznego oraz jego natężeniu świadczy wymownie fakt, iż wszyscy (100%) UP przebywają w placówkach socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, wymagają oddziaływań o charakterze resocjalizacyjnym, ponieważ są sprawcami zachowań przestępczych (dzielących się na demoralizację i czyny karalne). Spośród badanych, demoralizacja ujawniła się w następującej skali i formie: ponad 47% ma opóźnienia w nauce (nawet 2-3 letnie), bardzo często wagarowało 19%, uciekało z domu ponad 22%, porzuciło szkołę 19%, objawy demoralizacji seksualnej wykazało 3%. Czyny karalne natomiast ujawniły się w następującej skali i formie: zabójstwo 1,3%, uszkodzenie ciała 0,8%, pobicie 13%, zagarnięcie mienia społecznego 8%, kradzież 3%, kradzież w sposób zuchwały z włamaniem 11,5%, rozbój 2,3%, kradzież zuchwała z rozbojem, w tym zejście śmiertelne, 1,8%, kradzież pojazdu 1% (*odsetki nie sumują się do 100, ponieważ niektórzy badani odbywają karę za popełnienie więcej niż jednego czynu karalnego*). Skierowanie UP do placówki odbyło się na podstawie wyroku sądu rodzinnego lub wniosku psychologa z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, bądź na prośbę rodziców, co oznacza, że z zaburzonymi zachowaniami nie poradziła sobie rodzina, szkoła, ani kurator sądowy. Oddziaływania resocjalizacyjne podejmowane w placówce są więc kolejnym krokiem w postępowaniu zmierzającym do zahamowania postępującego procesu niedostosowania społecznego u nieletnich jednostek przebywających w MOW, MOS i ZP. Wyniki badań określiły skalę i natężenie problemu, a tym samym potwierdziły potrzebę realizacji projektu. Zastosowanie IOR ma więc ogromne znaczenie dla realizacji celu głównego, jakim jest zmiana postaw w obszarze wiedzy, emocji i zachowań u jednostek niedostosowanych społecznie.

1.4 Konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów

Brak reakcji na ujawnione u nieletnich zachowania nie akceptowane społecznie, rodzi niebezpieczeństwo utrwalenia się u dzieci i młodzieży zachowań takich jak, np.: napady złości i agresji nieproporcjonalne do działających bodźców, nadpobudliwość emocjonalna, regresja do form zachowania z wcześniejszych faz rozwojowych, lęki, poczucie zagrożenia, depresji, apatii, izolacji, bezradność, nieporadność, nagminne kłamstwa, częste wagary, ucieczki z domu, oszustwa, kradzieże, agresja w stosunku do osób lub zwierząt, lekceważenie obowiązków w domu i szkole, zaniedbanie w nauce-naganna postawa wobec szkoły, nie realizowanie obowiązku szkolnego itp. Wymienione powyżej rodzaje zachowań nieakceptowanych społecznie, mają silny wpływ na całe życie człowieka, ale konsekwencje sięgają daleko poza obszar życia osobistego. Ma to poważne reperkusje zarówno społeczne, jak i ekonomiczne dla całego społeczeństwa. Nadmienić należy, że konsekwencją braku

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

oddziaływań terapeutycznych i resocjalizacyjnych w stosunku do wymienionych powyżej, jak i ujawnionych na podstawie wyników analiz badawczych (pierwszy etap realizacji Projektu) zaburzeń zachowania, jest **powstanie patologii**. Warto podkreślić fakt, iż leczenie skutków patologii wymaga większego zaangażowania specjalistów, jak i znacznych nakładów finansowych oraz odznacza się niższą skutecznością, niż dzieje się to w przypadku podejmowania oddziaływań resocjalizacyjnych w stosunku do wychowanków MOS, MOW lub ZP. Ważne jest więc dołożenie wszelkich starań, aby nie dopuścić do zwiększenia skali i natężenia niedostosowania społecznego u dzieci i młodzieży, a tym samym powstania patologii. Innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne opracowane w ramach Projektu pn. *Drogowskaz Życiowy*, są więc jak najbardziej uzasadnione.

Projekt **Drogowskaz Życiowy** realizowany na podstawie umowy ze Świętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego w Kielcach pełniącym rolę Instytucji Pośredniczącej I Stopnia w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – projekty innowacyjne testujące Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

II CEL WPROWADZENIA INNOWACJI

2.1 Cele projektu

Celem głównym projektu jest *Stworzenie innowacyjnych oddziaływań resocjalizacyjnych mających na celu zmianę postaw 400 UP, w trzech komponentach: emocjonalnym, wiedzy i zachowania*. Cel ten jest identyczny z tym, który został zapisany we wniosku o dofinansowanie. Zmiana polega jedynie na włączeniu do I etapu-diagnozy, jednostek o zróżnicowanym poziomie niedostosowania społecznego (od najmniej zaburzonych, jak np. wychowankowie OHP, po jednostki najbardziej niedostosowane społecznie, tj. mężczyzn z oddziału dla narkomanów ZK). w związku z powyższymi zmianami, do II etapu-testowania, włączono oprócz wychowanków MOW, również chłopców z MOS i ZP.

Cele szczegółowe:

1. Zmiana postaw 90 BO przez udział w szkoleniu opiekuna osób niepełnosprawnych w okresie IX.2012-VI. 2013 oraz udział w szkoleniach WOPR w okresie IX.2012-VI. 2013;
2. Opracowanie Innowacyjnych Oddziaływań Resocjalizacyjnych (IOR) dla 400 UP w okresie XI. 2011-VI. 2012 i testowanie w okresie IX. 2012-VI.2013 IOR na 90 BO oraz upowszechnianie wypracowanego produktu w okresie VI. 2012-X. 2014;
3. Utrwalenie prawidłowych postaw społecznych 90 UP poprzez udział w cyklu szkoleń.

2.2 Pożądany stan docelowy po wprowadzeniu innowacji

Pożądanym stanem docelowym jest zmiana postaw w trzech komponentach: emocjonalnym, wiedzy i zachowania (u chłopców wykazujących niedostosowanie społeczne). Przygotowując wniosek o dofinansowanie założono, że testowaniu produktu finalnego będą poddani jedynie wychowankowie MOW z terenu województwa świętokrzyskiego. w celu uzyskania bogatszych wyników badań, podjęto decyzję o włączeniu do diagnozowania chłopców i mężczyzn wykazujących zachowania nie akceptowane społecznie z innych ośrodków socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych z terenu woj. świętokrzyskiego. Z uwagi na tę zmianę, do testowania zostaną włączeni oprócz chłopców z MOW-ów, również wychowankowie MOS-ów i ZP. Liczba osób biorących udział w testowaniu produktu, zostanie zmieniona na 110 UP, z 90 UP zapisanych we wniosku o dofinansowanie. Uznano, iż włączenie do testowania chłopców z różnych ośrodków, dostarczy bardziej wymiernych korzyści, polegających na możliwości przetestowania innowacyjnych rozwiązań dla szerszej grupy odbiorców, tj. osób niedostosowanych społecznie (o zróżnicowanym typie, zakresie i natężeniu).

2.3 Sposób weryfikacji osiągniętych celów

Pomiar osiągnięcia celów będzie dokonany dzięki wynikom badań przeprowadzonym na podstawie narzędzia psychologicznego (kwestionariusz ankiety) służącego do badania postaw oraz na podstawie ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej. Dla rzetelności wyników, kilka dni przed

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

testowaniem oraz na zakończenie tego etapu, tj. najpóźniej tydzień po zakończeniu szkoleń, UP wypełnią taki sam kwestionariusz ankiety. Odpowiedzi w nim zawarte zostaną poddane analizie. Istotność różnic statystycznych, wskazująca na pozytywne zmiany (rola statystyka-analityka), będzie wyznacznikiem dla pożądanego stanu docelowego. Na podstawie wykazanych przez statystyka istotności, będzie możliwe stwierdzenie, w jakim zakresie problem został złagodzony lub rozwiązany. Jest to podstawowy sposób weryfikacji osiągnięcia celu Projektu. Ponadto, pracownik do spraw ewaluacji wewnętrznej przygotowuje raport-zestawienie opinii (na podstawie zastosowanych kwestionariuszy ankiet) użytkowników, odbiorców i trenerów odnośnie skuteczności zastosowanych szkoleń, dla zmiany zachowania wychowanków. Dokonana zostanie także ewaluacja zewnętrzna, której ostatecznym etapem będzie także opracowany przez ewaluatora – raport.

Zrezygnowano ze szkoleń piłki ręcznej. Zasadność takiej decyzji wynika z kilku faktów: po pierwsze: wyniki badań wykazały poziom agresji na znacznie wyższym poziomie, niż posiadaliśmy wiedzę na etapie przygotowywania projektu; po drugie: trenerzy piłki ręcznej wyrażają opinię, że dyscyplina ta ma dość brutalny charakter; po trzecie: wywiady z wychowawcami ujawniły, że w grupie chłopców objętych diagnozą występuje wysoki poziom nadpobudliwości, a w niektórych przypadkach wręcz agresji. Celem innowacji jest zmiana postaw (m.in. zachowań i emocji), natomiast ten rodzaj szkoleń mógłby przyczynić się do wzrostu poziomu lub do utrwalenia zaburzonych zachowań. Zajęcia z piłki ręcznej zostały zastąpione warsztatami przygotowującymi do pracy wolontariusza/opiekuna osoby niepełnosprawnej. Uznano, że ten rodzaj zajęć dostarczy wielu walorów dydaktycznych i wychowawczych, a w szczególności rozbudzi u jednostek niedostosowanych społecznie poczucie empatii. Ponadto etap ten idealnie wpisuje się w tematykę poprzedniego zadania i stanowi spójną całość dla całego cyklu IOR.

Człowiek – najlepsza inwestycja

III OPIS INNOWACJI, w TYM PRODUKTU FINALNEGO

3.1 Istota innowacji (Na czym polega innowacja?)

Innowacja polega na zastosowaniu nowych, bardziej skutecznych od obecnie stosowanych, oddziaływań resocjalizacyjnych ukierunkowanych na nieletnie jednostki niedostosowane społecznie. Nowatorskie podejście polega na objęciu nieletnich, przebywających w placówkach socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, oddziaływaniami opracowanymi na podstawie wyników diagnozy przeprowadzonej na 400 UP. Zaproponowana innowacja jest więc wynikiem świadomego i celowego doboru poszczególnych etapów działań, składających się na cykl szkoleń, zmierzających do zmiany postaw jednostek. Konstruując innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne (IOR), kierowano się następującymi zasadami: zajęcia powinny motywować do podejmowania aktywności, zajęcia powinny być atrakcyjne dla danej grupy wiekowej oraz płci, zajęcia powinny opierać się na metodach twórczej resocjalizacji, zajęcia powinny kształtować u nieletnich następujące cechy: cierpliwość, empatię, chęć niesienia pomocy innym, umiejętność współpracy oraz motywację do osiągnięcia wytyczonego celu. Nowatorskie oddziaływania resocjalizacyjne (IOR) przyczynią się więc do: Kształtowanie motywacji do podejmowania działań ukierunkowanych na zdobywanie wiedzy i umiejętności (deklarowana przez odbiorców chęć uczestniczenia w szkoleniach), podniesienia samooceny, kształtowania motywacji do poprawnych zachowań, kształtowania pozytywnych cech, np. takich jak: cierpliwość, systematyczność, sumienność, współpraca, zdrowe zasady rywalizacji itp.

Wymienione powyżej zasady zostały uwzględnione w opracowaniu IOR, na które składa się cykl następujących szkoleń:

- nauka pływania- uczestnicy zostaną podzieleni na grupy, a każda z grup zrealizuje 15 godzin zajęć;
- doskonalenie nauki pływania i przygotowanie do egzaminu na młodszego ratownika wodnego i zdobycie karty członka WOPR - uczestnicy zostaną podzieleni na grupy, a każda z nich zrealizuje 45 godzin zajęć;
- zdobycie uprawnień sternika motorowodnego—uczestnicy zostaną podzieleni na grupy, a każda z nich zrealizuje po 28 godzin szkolenia; uczestnicy zdobędą kartę sternika motorowodnego, która jest uznawana na całym świecie; uprawnienia takie mogą przydać się w reagowaniu kryzysowym lub w codziennym życiu przy niesieniu pomocy ludziom, którzy znaleźli się w niebezpieczeństwie utraty życia w wodzie;
- niesienie pomocy na łodzi w trakcie klęsk żywiołowych; kurs trwa 24 godziny;
- szkolenie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy; szkolenie trwa 66 godzin i obejmują naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, naukę rozcinania samochodu i właściwego transportowania ofiar wypadków; zajęcia będą prowadzone z ratownikami medycznymi i strażakami OSP;
- warsztaty dające kwalifikacje do pracy z osobami niepełnosprawnymi – wolontariusz/opiekun osoby niepełnosprawnej; 50 godzin; zajęcia będą odbywać się

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

na terenie placówek MOW, MOS, ZP oraz zostanie zrealizowane 60 h warsztatów z psychologiem, socjologiem lub pedagogiem dla wszystkich wychowanków.

Efektem, a tym samym celem głównym zastosowania IOR będzie zmiana postaw u jednostek niedostosowanych społecznie, przebywających w MOW, MOS i ZP na terenie woj. świętokrzyskiego. w dalszej perspektywie oddziaływania te będą stosowane również w placówkach tego typu w całej Polsce.

3.2 Komu służy, kto będzie mógł ją wykorzystywać w przyszłości

Dobór grupy docelowej dokonany został na podstawie ustaleń statystycznych, które poprzedzone zostały konsultacjami z dyrektorami placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych z terenu woj. świętokrzyskiego. Wielkość grupy docelowej jest płynna, a spowodowane jest to dużą mobilnością wychowanków ośrodków. Mobilność uzależniona jest od długości pobytu chłopców w ośrodkach, a ta z kolei od postanowienia sądu rodzinnego oraz od zmiany zachowania (postępów w resocjalizacji). Założono, iż w I etapie grupą docelową objętą badaniem będzie ok. 400 wychowanków, 7 dyrektorów i 20 wychowawców MOW-ów, MOS-ów i ZP z terenu woj. świętokrzyskiego. w II etapie, tj. testowaniu, opracowanych IOR, grupą docelową będą:

- a) Użytkownicy: 7 dyrektorów i 14 wychowawców
- b) Odbiorcy: 110 wychowanków.

Do udziału w testowaniu IOR zostali zakwalifikowani sami chłopcy, co wynika ze specyfiki MOW-ów, MOS-ów i ZP z terenu woj. świętokrzyskiego. Rekrutacja do II etapu projektu jest rekrutacją zamkniętą. Warunkiem dopuszczenia do niej jest poprawne zachowanie chłopców, tj. zgodne z regulaminem placówki. O wyborze decydować będą wychowawcy i dyrekcja. Liczba wychowanków zakwalifikowanych do testowania, tj. 110 chłopców, na ogólną liczbę: 400 UP, gwarantuje przede wszystkim realizację celu Projektu uzyskanie wyników badań ewaluacyjnych na wymaganym w statystyce poziomie ufności, co pozwoli uogólnić wyniki na pozostałe ośrodki. Innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne, jeśli przejdą pozytywnie etap testowania, będą mogły służyć młodzieży niedostosowanej społecznie przebywającej w ośrodkach socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych w całym kraju. Na obecnym etapie założono, iż grupę docelową stanowi 400 chłopców z MOW, MOS i ZP z terenu woj. świętokrzyskiego. Innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne będą natomiast testowane na 110 chłopcach z MOW, MOS i ZP, a nie jedynie na chłopcach z MOW. Taka decyzja wynika z faktu, iż wychowankowie z tych placówek odznaczają się zróżnicowanym poziomem niedostosowania społecznego (najmniej – z MOS-ów, a najbardziej z ZP). Będzie więc możliwość skierowania wypracowanego produktu do większej liczby odbiorców. Ponadto, wyniki testowania (weryfikacja po zakończeniu cyklu szkoleń) dostarczą wiedzy, w której grupie (tj. o jakim poziomie zaburzonych zachowań), innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne odniosły większe efekty odnośnie zmiany postaw.

Człowiek – najlepsza inwestycja

3.3 Warunki, jakie muszą być spełnione, by zadziałała innowacja

3.3.1 Przygotowanie użytkowników

Innowacja jest tworzona przez kadrę pedagogiczną z dużym doświadczeniem z zakresu resocjalizacji. w ramach projektu zaplanowano spotkanie mające na celu upowszechnienie wyników badań oraz przeprowadzenie konsultacji merytorycznych pod kątem opracowania wstępnej wersji produktu oraz strategii wdrażania produktu. Spotkanie ma także na celu przedyskutowanie pod względem merytorycznym i logistycznym tematyki warsztatów (66 godzin) dla użytkowników, a więc dla dyrektorów, nauczycieli i wychowawców MOS-ów, MOW-ów i ZP.

3.3.2 Warunki instytucjonalno-prawne

Zostało zorganizowane spotkanie z pracownikami MOS, MOW i ZP oraz WOPR w celu nawiązania współpracy w ramach projektu. Dyrekcja i przedstawiciele w/w placówek otrzymali pisemne zaproszenie do wzięcia udziału we wspólnym przedsięwzięciu oraz zaproponowano spotkanie w biurze projektu. Na spotkaniu informacyjnym poinformowani zostali o założeniach projektu, celach oraz uzgodniono warunki wspólnych działań.

3.3.3 Warunki techniczne

Dla potrzeb testowania produktu oraz dla potrzeb kontynuacji wykorzystania wypracowanych produktów zostanie zakupiony następujący sprzęt: łódka powodziowa, silnik, kamizelki, wiosła, pagaj, manekin, defibrylator, torba R1, aparat fotograficzny z akcesoriami, aparat cyfrowy ze statywem, etui, kompletem baterii. Sprzęt zakupiony w ramach projektu będzie mógł być nieodpłatnie udostępniony innym placówkom socjalizacyjnym i resocjalizacyjnym z terenu Polaki, które zgłoszą gotowość prowadzenia u siebie IOR.

3.4 Efekty, jakie może przynieść jej zastosowanie

Wykorzystanie naszego produktu planujemy przede wszystkim w MOW-ach, MOS-ach i ZP województwa świętokrzyskiego. Na podstawie wyników badań oraz wywiadów przeprowadzanych w w/w placówkach wiemy, że ośrodki te borykają się z podobnymi problemami odnośnie zachowania, emocji i braków edukacyjnych swoich podopiecznych. Zakładamy, że zastosowana innowacja przyniesie zmianę postaw, u wychowanków placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, w trzech obszarach: wiedzy, zachowania i emocji. Jeśli rezultaty projektu zostaną osiągnięte, to z IOR mogą skorzystać wychowankowie placówek tego typu w całym kraju oraz wychowankowie schronisk dla nieletnich, a także każda inna placówka, pod opieką której znajdują się jednostki wykazujące cechy niedostosowania społecznego.

3.5 Efekty, które będzie obejmować innowacja

Produktem finalnym projektu będą opracowane **Innowacyjne Oddziaływania Resocjalizacyjne (IOR)**, które przyczynią się do zmiany postaw (w trzech komponentach: wiedzy, emocji i zachowania) u 400 UP-wychowanków placówek resocjalizacyjnych i socjalizacyjnych z terenu

Człowiek – najlepsza inwestycja

woj. świętokrzyskiego. Produkty składające się na produkt finalny: IOR oparte są na zasadach dydaktycznych i wychowawczych, które zakładają, min.: stopniowanie trudności oraz konsekwencję polegającą na założeniu, iż jedynie poprawne opanowanie, czy też właściwe wywiązanie się z zadań określonych w pierwszym etapie, daje szansę udziału w następnym itd. Innymi słowy: warunkiem przystąpienia do kolejnego szkolenia, jest otrzymanie patentu z poprzedniego. Ponadto, zakończenie przez wychowanków poszczególnych etapów jest nagradzane stosownym dokumentem, potwierdzającym kwalifikacje (np. karta pływacka, czy karta młodszego ratownika wodnego, karta sternika motorowodnego itd). Naukowcy (M. Konopczyński, 2007) wskazują na fakt, iż aktywność fizyczna dla młodzieży nieprzystosowanej społecznie dostarcza wielu pozytywnych wzmocnień oraz wyraźnie poprawia samopoczucie. Jest to w znacznej mierze spowodowane następującymi czynnikami: wzmożonym tempem dynamiki ustrojowej, wrażeniami natury estetycznej i intelektualnej, przeżyciami emocjonalnymi wynikającymi ze współdziałania, współzawodnictwa i współżycia grupowego, świadomością rosnącej własnej mocy i siły sprawczej, poczuciem wzrostu zaradności życiowej, jasno zarysowującymi się celami działania.

Mając na uwadze powyższe, opracowano produkty składające się na produkt finalny, (który został opisany powyżej, oraz szczegółowo scharakteryzowany w załączniku 3), na który składają się następujące etapy cyklu szkoleń: nauka pływania, doskonalenie nauki pływania i przygotowanie do egzaminu na młodszego ratownika wodnego oraz zdobycie karty członka WOPR, zdobycie uprawnień sternika motorowodnego, niesienie pomocy na łodzi w trakcie klęsk żywiołowych, szkolenie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy przedmedycznej oraz naukę rozcinania samochodu i właściwego transportowania ofiar wypadków komunikacyjnych, a także szkolenie na opiekuna/wolontariusza/ osoby niepełnosprawnej (OON). IOR mają za zadanie zmianę postaw u 400 UP, co w konsekwencji przyczyni się do ukształtowania u nich prospołecznych zachowań. Kontakt wychowanków ze specjalistami różnych profesji, daje szansę do rozbudzenia potrzeby uczenia się i zdobywania zawodu w tak atrakcyjnych, dla nieletniej jednostki, dziedzinach jak: ratownik wodny, ratownik medyczny, strażak itp. Ponadto, uzyskanie przez UP kwalifikacji podniesie wiarę w siebie, podwyższy samoocenę, obudzi empatię, ukształtuje umiejętności i rozbudzi pasję do uprawiania sportu. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż zdecydowana większość UP pochodzi z rodzin patologicznych, o niskim standardzie bytowym. Zaniedbania z tym związane uniemożliwiły im prawidłową socjalizację. Chłopcy ci nie posiadają w swoich rodzinach wzorców do naśladowania, nikt też nie rozbudzał w nich zamiłowania do sportu, zdrowego stylu życia, pomocy innym, zainteresowań, wytyczania celów życiowych. Nikt, jak dotąd, nie dał im odczuć, że są lub mogą być wartościowymi ludźmi, że mogą coś osiągnąć dzięki swojej pracy. IOR dają szansę na nadrobienie tych braków i stają się ich drogowskazem życiowym.

Człowiek – najlepsza inwestycja

IV PLAN DZIAŁAŃ W PROCESIE TESTOWANIA PRODKTU FINALNEGO

4.1 Podejście do doboru grup użytkowników i odbiorców, którzy wezmą udział w testowaniu

Użytkownicy

W pierwszej części projektu użytkownicy, a więc dyrektorzy (7), wychowawcy i nauczyciele(20) MOS, MOW i ZP dyrektorów i wychowawców, zostali przebadani kwestionariuszem ankiety, skonstruowanym na potrzeby projektu, w którym zawarte były pytania dotyczące ich wiedzy o wychowankach. Pytania dotyczyły kwestii pedagogicznych i psychologicznych. Odpowiedzi stanowią obiektywną wiedzę o problemach odbiorców-wychowanków ośrodków socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych z terenu woj. świętokrzyskiego. Ponadto, użytkownicy wypełniali ankietę, w której zawarte były pytania dotyczące problemów w pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie oraz związanych z tym oczekiwań szkoleniowych. Na tej podstawie ustalono tematykę warsztatów, w których wezmą udział użytkownicy.

Odbiorcy

W projekcie założono badanie 400 chłopców (UP), wychowanków placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych z terenu woj. świętokrzyskiego, pod kątem ich sytuacji rodzinnej i społecznej oraz w aspekcie postaw w trzech komponentach: wiedzy, emocji i zachowania. Testowanie odbywać się będzie na grupie 110 chłopców(UP). Z uwagi na fakt, iż wyniki analiz badawczych wykazały, iż wszyscy wychowankowie MOS-ów, MOW-ów i ZP wykazali deficyty w obszarach: wiedzy, emocji i zachowania, to od decyzji wychowawców uzależnione będzie wytypowanie chłopców do etapu testowania. Z wywiadów przeprowadzanych na etapie przygotowania projektu oraz z opinii uzyskanych na spotkaniach z użytkownikami wynika, że do tego etapu zostaną wyłonieni ci odbiorcy, którzy swoim zachowaniem nie naruszają regulaminu placówki. Ważne jest bowiem, aby etap testowania nie naruszał ustalonych w placówce reguł wychowania oraz istniejących dotychczas oddziaływań resocjalizacyjnych. Zaplanowane nowatorskie oddziaływania o tym właśnie charakterze, są bez wątpienia atrakcyjne dla odbiorców, dlatego też informacje o możliwości uczestniczenia w nich, wykorzystano jako element wychowawczy, tj. mobilizujący do „zapracowania sobie na nagrodę”.

Chłopcy, którzy zostaną wytypowani przez wychowawców do etapu testowania, będą poddani badaniom lekarskim, których pozytywne wyniki ostatecznie zweryfikują grupę UP mogących wziąć udział w testowaniu innowacyjnych oddziaływań resocjalizacyjnych (IOR).

4.2 Opis przebiegu testowania

Testowanie produktu na 110 wychowankach MOW, MOS i ZP rozpocznie się we wrześniu 2012 roku, a zakończy w czerwcu 2013 roku i będzie przebiegało w formie aktywnych, sportowych zajęć, szkoleń z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej i warsztatów przygotowujących do pracy z osobami niepełnosprawnymi. Testowanie będzie odbywać się etapami, a każdy z nich ma określoną liczbę godzin oraz odbywa się w grupach stosownych do rodzaju nabywanych kwalifikacji. IOR oparte

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

są na zasadach dydaktycznych i wychowawczych, które zakładają, min.: stopniowanie trudności oraz konsekwencję polegającą na założeniu, iż jedynie poprawne opanowanie, czy też właściwe wywiązanie się z zadań określonych w pierwszym etapie, daje szansę udziału w następnym itd. Innymi słowy: warunkiem przystąpienia do kolejnego stadium, jest uzyskanie patentu z poprzedniego. Ponadto, zaliczenie każdego etapu jest nagradzane otrzymaniem stosownego dokumentu, potwierdzającego nabyte kwalifikacje (np. karta pływacka, karta młodszego ratownika wodnego, karta sternika motorowodnego itd):

- zajęcia z nauki pływania- uczestnicy zostaną podzieleni na 9 grup, a każda z grup zrealizuje 15 godzin zajęć;
- zajęcia doskonalące naukę pływania oraz przygotowanie do egzaminu na młodszego ratownika wodnego i zdobycie karty członka WOPR - uczestnicy zostaną podzieleni na 9 i 20 grup, a każda z nich zrealizuje odpowiednio 15 i 30 godzin zajęć;
- zajęcia dające uprawnienia sternika motorowodnego –uczestnicy zostaną podzieleni na 7 grupy z każdego MOW po jednej grupie, a każda z nich zrealizuje po 28 godzin szkolenia; uczestnicy zdobędą kartę sternika motorowodnego, która jest uznawana na całym świecie; uprawnienia takie mogą przydać się w reagowaniu kryzysowym lub w codziennym życiu przy niesieniu pomocy ludziom, którzy znaleźli się w niebezpieczeństwie utraty życia w wodzie;
- zajęcia przygotowujące do niesienia pomocy na łodzi w trakcie klęsk żywiołowych; kurs trwa 24 godziny, a uczestnicy są podzieleni na 7 grup;
- szkolenie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy; szkolenie trwa 66 godzin i obejmuje naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, naukę rozcinania samochodu po wypadku i właściwego transportowania ofiar zdarzenia; zajęcia będą prowadzone z ratownikami medycznymi i strażakami z OSP; uczestnicy zostaną podzieleni na 7 grup;
- szkolenie na opiekuna/wolontariusza/ osoby niepełnosprawnej (ON); 57 godzin warsztatów z niepełnosprawnymi trenerami, psychologami i masażystami, którzy nauczą wychowanków podstawowej opieki nad ON; uczestnicy zostaną podzieleni na 7 grup.

4.3 Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy

Wszyscy uczestnicy szkoleń będą dowożeni na basen pod opieką wychowawców i zostaną wyposażeni w: klapki, ręcznik, czepek, okulary, kąpielówki, plecak i prowiant. Na szkoleniu na OON, uczestnicy projektu zostaną wyposażeni w teczkę z notesem i przyborami piśmienniczymi.

4.4 Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania

Po zakończeniu każdego etapu, po którym UP otrzyma stosowny dokument potwierdzający nabyte kwalifikacje, pracownik ds. ewaluacji wewnętrznej, na podstawie wywiadów prowadzonych z trenerami, wychowawcami lub kierownikiem internatu, sporządzi raport o wynikach działań.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Decyzje o wprowadzeniu ewentualnych korekt będą podejmowane przez kadrę zarządzającą, na wniosek pracownika prowadzącego ewaluację, po wcześniejszym zapoznaniu się z jego pisemnymi uwagami. Ponadto, na każdym etapie testowania będą robione zdjęcia w czasie szkoleń, w każdym ośrodku.

Projekt **Drogowskaz Życiowy** realizowany na podstawie umowy ze Świętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego w Kielcach pełniącym rolę Instytucji Pośredniczącej I Stopnia w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – projekty innowacyjne testujące Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Człowiek – najlepsza inwestycja

V SPOSÓB SPRAWDZANIA, CZY INNOWACJA DZIAŁA

Analiza efektów zastosowania innowacji prowadzona będzie w ramach kilkietapowej ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej mającej na celu doskonalenie produktu i zwiększenie jego efektywności. Jej pozytywne wyniki stanowiąc będą uzasadnienie dla wdrożenia innowacji na szeroką skalę. Ponadto, głównym założeniem ewaluacji testowanego produktu jest stwierdzenie, czy innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne (IOR) przyczyniły się do zmiany postaw (400 UP) w trzech komponentach: wiedzy, emocji i zachowania. W tym celu zostanie przeprowadzone badanie narzędziem psychologicznym do badania postaw. Następnie analityk-statystyk dokona analizy wyników i określi, czy zastosowany nowy produkt (IOR) jest skuteczny i efektywny. Sprawdzenie skuteczności innowacji odbędzie się więc na podstawie: raportu z ewaluacji wewnętrznej, raportu ewaluacji zewnętrznej oraz analizy wyników badań, uzyskanych na podstawie zastosowanego kwestionariusza ankiety do badania postaw, dokonanej przez analityka-statystyka.

Kluczowe pytania, na które odpowie ewaluacja to:

- czy wypracowany produkt jest skuteczniejszy, bardziej efektywny niż podejście stosowane dotychczas;
- czy zostały osiągnięte założone cele;
- czy możliwe jest zwiększenie skuteczności proponowanego rozwiązania i pod jakimi warunkami.

Efekty zastosowania innowacji zostaną uznane za wystarczające jeżeli osiągniemy wartości docelowe wskaźników.

5.1 Sposób oceny wyników testowania

Ewaluacja wewnętrzna na etapie testowania, prowadzona będzie w celu rzetelnej oceny produktu finalnego i obejmować będzie wszystkie jego etapy. Dane będą gromadzone i opisywane, a na zakończenie tych etapów zajęć, po których Uczestnicy Projektu będą otrzymywać dokument potwierdzający zdobycie określonych kwalifikacji, dokonywane będą badania przy pomocy ankiet ewaluacyjnych. Działania te pozwolą zgromadzić szczegółowe dane z fazy testowania w zakresie oceny efektów stosowania produktu-innowacji. Będą to opinie pracownika przeprowadzającego ewaluację, opiekunów i koordynatorów poszczególnych ośrodków lub kierownika internatu grup chłopców(UP) biorących udział w testowaniu produktu finalnego oraz trenerów prowadzących cykl szkoleń składających się na IOR.

Planowane do zastosowania metody i techniki badawcze.

Zastosowane zostaną w odniesieniu do wychowanków, opiekunów i koordynatorów lub kierowników poszczególnych ośrodków oraz trenerów prowadzących szkolenia.

W odniesieniu do chłopców

Kwestionariusz do badania postaw na początku i na zakończenie całego cyklu szkoleń, czyli etapu testowania IOR. Ponadto kwestionariusz ankiety na zakończenie testowania IOR oraz po zakończeniu każdego etapu, który wieńczony jest otrzymaniem stosownego dokumentu

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

potwierdzającego zdobyte kwalifikacje przez UP. Badanie stwierdzi zmianę (lub jej brak) postaw UP oraz dostarczy opinii o testowanym produkcie finalnym.

W odniesieniu do opiekunów i koordynatorów lub kierownika internatu: kwestionariusz ankiety na zakończenie testowania produktu finalnego IOR oraz po zakończeniu każdego etapu, który wieńczony jest otrzymaniem stosownego dokumentu potwierdzającego zdobyte kwalifikacje przez UP, w celu uzyskania opinii o testowanym produkcie finalnym oraz o zaobserwowanych zmianach w zachowaniu chłopców (UP).

W odniesieniu do trenerów cyklu szkoleń składających się na IOR: kwestionariusz ankiety na zakończenie testowania IOR oraz na zakończenie każdego etapu testowania, który wieńczony jest otrzymaniem stosownego dokumentu potwierdzającego zdobyte kwalifikacje przez UP, w celu poznania opinii o testowanym produkcie finalnym. Naszym założeniem jest poznanie opinii o testowanym produkcie od strony użytkowników, odbiorców oraz osób zewnętrznych-trenerów szkoleń.

Działania z zakresu monitoringu

Proces testowania będzie monitorowany przez koordynatora ds. opracowania wyników badań, ze wsparciem pracownika ds. upowszechniania, opiekunów i koordynatorów grup chłopców (UP) biorących udział w testowaniu produktu finalnego oraz przez kierownika projektu. Monitorowanie pozwoli na sprawne zarządzanie procesem testowania, bieżące reagowanie na odchylenia i sytuacje nietypowe, utrzymanie procesu w założonych ramach czasowych i merytorycznych.

Metody monitorowania:

- formularz monitoringu zawierający pytania dotyczące oceny przebiegu procesu (na zakończenie każdego etapu szkoleń, po których UP otrzymuje stosowny dokument potwierdzający nabyte kwalifikacje);
- lista obecności odbiorców;
- zdjęcia robione aparatem fotograficznym zakupionym specjalnie w celu dokumentowania przebiegu szkoleń;
- dziennik zajęć z wpisanymi datami, nazwą szkolenia, liczbą godzin szkolenia;
- swobodne uwagi i informacje mailowe oraz telefoniczne przekazywane, przez wychowawców-opiekunów grupy chłopców, pracownikowi ds. ewaluacji (informacje te muszą być archiwizowane);
- cząstkowe (na zakończenie każdego etapu szkoleń, po których UP otrzymuje stosowny dokument potwierdzający nabyte kwalifikacje) i końcowa ankieta opinii o testowanym produkcie finalnym (IOR).

5.2 Sposób prowadzenia ewaluacji zewnętrznej

Po dokonaniu oceny wewnętrznej, przeprowadzona zostanie zewnętrzna ewaluacja (dwa razy) produktu finalnego. Celem ewaluacji zewnętrznej będzie ocena trafności, adekwatności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

i skuteczności produktu do istniejących problemów, jego przydatności dla grupy docelowej oraz możliwości utrzymania trwałości efektów projektu. Ewaluator zewnętrzny zostanie wyłoniony w oparciu o kryterium zastosowanej metodologii i jej dostosowania do projektu innowacyjnego.

Zakres ewaluacji zewnętrznej będzie obejmował:

- ewaluację produktu finalnego, zakres merytoryczny produktu finalnego w kontekście zakładanych celów i rezultatów oraz przydatności do grupy docelowej;
- ewaluację wyników testowania w oparciu o analizę ankiet wypełnianych przez użytkowników i odbiorców oraz trenerów WOPR;
- ocenę osiągnięcia poziomu wskaźników.

Ewaluacja posługiwać się będzie następującymi kryteriami:

- Adekwatność (czy produkt odpowiada aktualnym potrzebom grupy docelowej, czy jest adekwatny do wieku grupy docelowej);
- Efektywność (czy produkt przynosi zakładane efekty);
- Skuteczność (czy produkt jest skuteczny, czy przyczyni się do rozwiązania problemu lub, czy go zminimalizuje);
- Trwałość efektów (czy jest prawdopodobne funkcjonowanie produktu po zakończeniu finansowania projektu).

Efektem pracy ewaluatora zewnętrznego będzie raport z badania, opisujący metodologię, wyniki oceny oraz rekomendację do wdrożenia Innowacji w obecnej postaci, lub zalecenie wprowadzenia korekt lub odstępnie od wdrożenia Innowacji na szerszą skalę. Potwierdzenie przez kadrę projektu i ewaluatora zewnętrznego poziomu osiągnięcia wskaźników i celów szczegółowych, a także poprawności opracowanego produktu, z uwzględnieniem sugestii i korekt zgłoszonych przez pracownika do spraw ewaluacji (wewnętrznej), będzie stanowiło wystarczające uzasadnienie dla zastosowania innowacyjnej metody na szeroką skalę, począwszy od roku szkolnego 2013/2014, w MOW-ach, MOS-ach i ZP w całej Polsce.

Człowiek – najlepsza inwestycja

VI STRATEGIA UPOWSZECHNIANIA

6.1 Cel działań upowszechniających

Celem działań upowszechniających, realizowanych przez okres trwania projektu, jest z jednej strony poinformowanie jak najszerszej grupy osób o realizowanym projekcie, a z drugiej – zebranie uwag, opinii i komentarzy na temat opracowanego produktu finalnego, w tym oceny jego użyteczności i skuteczności.

6.2 Grupy do jakich będą kierowane działania upowszechniające

Działania upowszechniające będą kierowane do Użytkowników, tj. przedstawicieli (dyrektorów, nauczycieli i wychowawców) placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych w woj. świętokrzyskim. Działania upowszechniające będą kierowane do Użytkowników 4 MOW, 1. OHP, 2 MOS, 1 ZP, 1 ZK, Ośrodka terapii uzależnień w woj. świętokrzyskim oraz Kuratorium Oświaty.

6.3 Plan działań i ich charakterystyka

Działania upowszechniające realizowane były już w I etapie projektu (zaprezentowanie wstępnej wersji produktu finalnego użytkownikom). Celem tych działań było zaprezentowanie IOR, jego celowości i korzyści z nich wynikających, aby zachęcić Użytkowników do testowania wstępnej wersji produktu finalnego.

W II etapie projektu, podczas testowania produktu finalnego, działania upowszechniające polegać będą na:

- opublikowaniu artykułów w prasie lokalnej oraz na emitowaniu sponsorowanych audycji radiowych;
- zamieszczeniu informacji o przebiegu i wynikach testowania na stronie www projektu;
- wysyłaniu do dyrektorów MOW, MOS i ZP w Polsce informacji na temat prowadzonych badań i ich wyników;
- udziale w konferencjach naukowych z zakresu pedagogiki, w tym pedagogiki resocjalizacyjnej, kierownika projektu oraz przekazywanie przez niego informacji na temat wyników badań oraz testowanego produktu;
- opracowaniu publikacji podsumowującej projekt (zawierać będzie: wyniki badań i ich interpretacja, opracowane IOR) i rozesłanie jej do MOW-ów, MOS-ów i ZP w Polsce.

Człowiek – najlepsza inwestycja

VII STRATEGIA WŁĄCZANIA DO GŁÓWNEGO NURTU POLITYKI

7.1 Cel działań włączających

Najważniejszym celem włączania do głównego nurtu polityki jest efektywne rozpropagowanie produktu finalnego wśród MOW-ów, MOS-ów, ZP z terenu woj. świętokrzyskiego, a w dalszej kolejności również na terenie całego kraju. Produkt zostanie opracowany w przejrzystej i czytelnej formie. Sama jego formuła będzie zachęcała do wykorzystania w ramach oddziaływań resocjalizacyjnych na nieletnich sprawców zachowań przestępczych. Skuteczność działań włączających zależeć będzie przede wszystkim od użyteczności wypracowanej w projekcie ostatecznej wersji produktu finalnego oraz zainteresowania produktem użytkowników i odbiorców (tu szczególnie zadbane o atrakcyjność formy IOR ze względu na wiek i płeć oraz zaplanowane do osiągnięcia cele). Skuteczność mierzona będzie m.in. na podstawie wyników ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej. w strategii włączania do głównego nurtu polityki nie zaproponowano innego podejścia niż ujęte we wniosku o dofinansowanie. Doprecyzowano i uszczegółowiono jedynie zapisy. Powiększono zakres grup, do jakich skierowane będą działania włączające. Jest to związane z faktem rozszerzenia grupy UP o chłopców i mężczyzn, przebywających w różnych rodzajach placówek (dla jednostek wykazujących cechy niedostosowania społecznego). Wszyscy UP zamieszkują na terenie woj. świętokrzyskiego.

7.2 Grupy, do których skierowane będą działania włączające do głównego nurtu polityki

Działania włączające będą skierowane głównie do użytkowników: dyrektorów, wychowawców i nauczycieli placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, aby zachęcić do stosowania innowacyjnych oddziaływań resocjalizacyjnych, opartych na metodach twórczej resocjalizacji, które to z powodzeniem stosowane są na szeroką skalę w Europie, natomiast bardzo mało rozpowszechnione w Polsce.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

VIII KAMIEŃ MIŁOWE II ETAPU PROJEKTU

Najistotniejszymi terminami, z punktu widzenia zarządzania przebiegiem projektu, będą:

- Rozpoczęcie testowania wstępnej wersji produktu finalnego- IX. 2012
- Zakończenie testowania wstępnej wersji produktu finalnego- V.2013
- Dokonanie analizy rzeczywistych efektów testowanego produktu-12.2013
- Opracowanie ostatecznej wersji produktu finalnego- 04.2014
- Rozpoczęcie wdrażania produktu finalnego w docelowym kształcie w MOW, MOS i ZP

Przeprowadzenie okresowych przeglądów postępów projektu w tych terminach, pozwoli na ocenę prawidłowości jego przebiegu, weryfikację ewentualnych odchyłeń od założeń oraz wprowadzenie niezbędnych korekt

Człowiek – najlepsza inwestycja

IX ANALIZA RYZYKA

W fazie budowania Strategii wdrażania projektu innowacyjnego testującego dokonano szczegółowej analizy ryzyka, które jest ściśle związane z tym przedsięwzięciem, gdyż każdy nowatorski pomysł jest obciążony prawdopodobieństwem wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń. Ryzyko w niniejszym projekcie zostało przewidziane, prawidłowo zdiagnozowane oraz właściwie określono jego potencjalne skutki.

- *ucieczka uczestnika testowania IOR;
- *niepowrót z przepustki (np. świątecznej, ferii) uczestnika;
- *przedterminowe, warunkowe zwolnienie z placówki;
- *niechęć potencjalnego uczestnika do wzięcia udziału w szkoleniach;
- *niechęć uczestnika do kontynuowania zajęć w kolejnych etapach;

W chwili obecnej nie widzimy innych zagrożeń. Mając jednak świadomość specyfiki pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie, zespół zarządzający skoncentrowany jest na wczesnym wykrywaniu sygnałów płynących z otoczenia o potencjalnych zagrożeniach jakie mogą pojawić się w kolejnych okresach realizacji projektu. Główną rolę w tym zakresie przypisuje się wychowawcom-opiekunom grup chłopców, którzy będą brać udział w testowaniu produktu finalnego oraz pracownikowi ds. ewaluacji wewnętrznej. Metodą eliminowania już rozpoznanych i potencjalnych zagrożeń jest zatrudnienie profesjonalnej i doświadczonej kadry do pracy w projekcie i maksymalne skupienie uwagi na opracowaniu wysokiej jakości produktu finalnego, który posłuży zmianie postaw (UP) w trzech komponentach: wiedzy, emocji i zachowania. Priorytetem jest także przeprowadzenie skutecznych działań włączających do polityki państwa.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Załączniki

Załącznik 1. Narzędzia badawcze

JA, MOJE POCHODZENIE, MOJA RODZINA

Instrukcja. Kwestionariusz ten zawiera szereg pytań. Proszę zaznaczyć kółkiem te odpowiedzi, które dotyczą Ciebie. Jeśli uznasz za stosowne, to możesz zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź. Nie ma tu odpowiedzi dobrych, ani złych. Nie opuszczaj żadnego pytania i bądź szczery w odpowiedziach. Uzyskane na podstawie tego kwestionariusza informacje posłużą tylko i wyłącznie do celów naukowych!

1. Wiek.....
2. Klasa.....
3. **Gdzie znajduje się Twój dom rodzinny?**
 - a) miasto
 - b) wieś
4. **Jaka jest struktura Twojej rodziny?**
 - a) pełna
 - b) niepełna z powodu separacji
 - c) niepełna z powodu rozwodu rodziców
 - d) niepełna stale z powodu śmierci mamy
 - e) niepełna stale z powodu śmierci taty
 - f) niepełna czasowo-mama pracuje za granicą
 - g) niepełna czasowo-tata pracuje za granicą
 - h) niepełna czasowo-obydwój rodzice pracują za granicą
 - i) zrekonstruowana
 - j) zastępcza
 - k) inny rodzaj, jaki?.....
5. **Ile rodzeństwa posiadasz?**
.....
6. **Jakie wykształcenie posiada Twoja mama?**
 - a) podstawowe
 - b) zasadnicze
 - c) średnie
 - d) wyższe
7. **Jakie wykształcenie posiada Twój tata?**
 - a) podstawowe
 - b) zasadnicze
 - c) średnie
 - d) wyższe
8. **Jaki zawód obecnie wykonuje Twoja mama?**
 - a)
 - b) jest bezrobotna
 - c) jest na rencie
 - d) jest na emeryturze
9. **Jaki zawód wykonuje Twój tata?**
 - a)
 - b) jest bezrobotny
 - c) jest na rencie
 - d) jest na emeryturze
10. **Jak określiłbyś warunki mieszkaniowe Twojej rodziny?**
 - a) złe
 - b) bardzo złe
 - c) przeciętne
 - d) dobre
 - e) bardzo dobre
11. **Jak określiłbyś warunki materialne swojej rodziny?**
 - a) złe
 - b) bardzo złe
 - c) przeciętne
 - d) dobre
 - e) bardzo dobre
12. **Czy w domu rodzinnym masz swój pokój?**
 - a) tak b) nie
13. **Jeśli nie masz swojego pokoju, to z kim go dzielisz?**
 - a) z rodzeństwem
 - b) z rodzicami
 - c) z rodzicami i rodzeństwem
 - d) z kimś innym, z kim?.....
14. **Czy Twoja mama posiada władzę rodzicielską?**
 - a) pełną
 - b) ograniczoną
 - c) jest pozbawiona władzy rodzicielskiej
15. **Z jakiego powodu sąd ograniczył lub pozbawił Twoją mamę władzy rodzicielskiej?**
 - a) sąd uznał, że źle opiekowała się Tobą i rodzeństwem (często byliście głodni i zaniedbani)
 - b) sąd uznał, że stosuje nad Tobą i rodzeństwem przemoc
 - c) sąd uznał, że nadużywa alkoholu
 - d) inny powód, jaki?.....
16. **Czy Twój tata posiada władzę rodzicielską?**
 - a) pełną
 - b) ograniczoną
 - c) jest pozbawiony władzy rodzicielskiej
17. **Z jakiego powodu sąd ograniczył lub pozbawił Twojego tatę władzy rodzicielskiej?**

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

- a) sąd uznał, że źle opiekował się Tobą i rodzeństwem (często byliście głodni i zaniedbani)
b) sąd uznał, że stosuje nad Tobą i rodzeństwem przemoc
c) sąd uznał, że nadużywa alkoholu
d) inny powód,
jaki?.....
- 18. Jeśli sąd pozbawił Twoich rodziców władzy rodzicielskiej, to komu została ona powierzona?**
a) dziadkom
b) komuś innemu z rodziny,
komu?.....
c) rodzinie zastępczej.....
d) innej osobie,
komu?.....
- 19. Jakie kary stosuje zazwyczaj wobec Ciebie mama?**
a) zakazy
b) krzyki, zdenerwowanie i złość
c) bicie
d) milczenie
e) poniżanie, ośmieszanie
f) inne kary,
jakie?.....
g) nie stosuje kar
- 20. Jakie kary stosuje zazwyczaj wobec Ciebie tata?**
a) zakazy
b) krzyki, zdenerwowanie i złość
c) bicie
d) milczenie
e) poniżanie, ośmieszanie
f) inne kary,
jakie?.....
g) nie stosuje kar
- 21. Jakie nagrody stosuje wobec Ciebie mama?**
a) pochwała
b) objawy serdeczności
c) nagrody rzeczowe
d) nagrody pieniężne
e) inne nagrody,
jakie?.....
f) nie stosuje nagród
- 22. Jakie nagrody stosuje wobec Ciebie tata?**
a) pochwała
b) objawy serdeczności
c) nagrody rzeczowe
d) nagrody pieniężne

e) inne nagrody,
jakie?.....
f) nie stosuje nagród

24. Jakie środki wychowawcze były stosowane w szkole wobec Ciebie?

- a) obniżenie oceny z zachowania
b) nagana
c) rozmowy indywidualne z pedagogiem szkolnym
d) rozmowy indywidualne z dyrektorem szkoły
e) wzywanie rodziców do szkoły
f) inne,
jakie?.....

25. Kiedy mieszkałeś ze swoją rodziną, to do kogo najczęściej zwracałeś się o pomoc w trudnych chwilach?

- a) do mamy
b) do taty
c) do rodzeństwa
d) do babci lub dziadka
e) do kolegów
f) do nauczyciela-wychowawcy
g) do katechety
h) do kogoś innego, kto to był?.....

26. Czy zawsze otrzymywałś od niej pomoc, o którą prosiłeś?

- a) tak b) nie

27. Jak określiłbyś warunki mieszkaniowe Twojej rodziny?

- a) złe
b) bardzo złe
c) przeciętne
d) dobre
e) bardzo dobre

28. Jak określiłbyś warunki materialne swojej rodziny?

- a) złe
b) bardzo złe
c) przeciętne
d) dobre
e) bardzo dobre

29. Czy Twoja rodzina korzysta z pomocy społecznej?

- a) tak b) nie c) nie wiem

30. Jak określiłbyś swoje relacje z mamą?

- a) pozytywne (serdeczne)
b) negatywne (obojętne, bądź wrogie)

31. Jeśli swoje relacje z mamą określiłeś jako negatywne, to dlatego, że:

- a) mam poczucie, że mama nigdy się mną nie interesowała

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

- b) mam poczucie, że mamę nigdy nie interesowały moje sprawy
- c) mama nigdy ze mną nie rozmawiała o moich problemach
- d) mama mnie po prostu nie rozumie
- e) mam poczucie, że mama nigdy nie miała dla mnie czasu
- f) mama często przebywała w towarzystwie osób, których ja nie lubiłem
- g) mama nadużywała alkoholu
- h) mama pracuje za granicą i rzadko przyjeżdża do domu
- i) inny powód, jaki?.....
- 32. Jeśli swoje relacje z mamą określiłeś jako pozytywne, to dlatego, że:**
- a) mama po prostu mnie kocha
- b) mama bardzo troszczy się o mnie i załatwia wszystkie ważne dla mnie sprawy
- c) często rozmawiam z nią o swoich problemach
- d) mama ma zawsze dla mnie czas
- e) inny powód, jaki?.....
- 33. Jak określiłbyś swoje relacje z tatą?**
- a) pozytywne (serdeczne)
- b) negatywne (obojętne, bądź wrogie)
- 34. Jeśli swoje relacje z tatą określiłeś jako negatywne, to dlatego, że:**
- a) mam poczucie, że tata nigdy się mną nie interesował
- b) mam poczucie, że tatę nigdy nie interesowały moje sprawy
- c) tata nigdy ze mną nie rozmawiał o moich problemach
- d) tata mnie po prostu nie rozumie
- e) mam poczucie, że tata nigdy nie miał dla mnie czasu
- f) tata często przebywała w towarzystwie osób, których ja nie lubiłem
- g) tata nadużywała alkoholu
- h) tata pracuje za granicą i rzadko przyjeżdża do domu
- i) inny powód, jaki?.....
- 35. Jeśli swoje relacje z tatą określiłeś jako pozytywne, to dlatego, że:**
- a) tata po prostu mnie kocha
- b) tata bardzo troszczy się o mnie i załatwia wszystkie ważne dla mnie sprawy
- c) często rozmawiam z nim o swoich problemach
- d) tata ma zawsze dla mnie czas
- e) inny powód, jaki?.....
- 36. Jak czujesz się w swojej rodzinie?**
- a) dobrze
- b) źle
- c) osamotniona
- d) bezradna
- e) nie mam oparcia i życzliwej pomocy
- f) mam oparcie i życzliwą pomoc
- g) inne Twoje odczucia, jakie?.....
- 37. Jak określiłbyś relacje pomiędzy mamą i tatą?**
- a) pozytywne (serdeczne)
- b) obojętne
- c) negatywne (wrogie-częste kłótnie)
- 38. Które z rodziców ma poważanie w rodzinie**
- a) mama b) tato c) żadne z nich
- 39. Które z rodziców, Twoim zdaniem, rządzi w domu?**
- a) mama b) tato c) obydwoje d) nikt
- 40. Czy należałeś do jakiejś grupy rówieśniczo-koleżeńskiej?**
- a) tak b) nie
- 41. Jeśli należałeś, to jakbyś ją nazwał?**
- a) paczka b) banda c) gang
- 42. Czy grupa ta posiadała przywódcę?**
- a) tak b) nie
- 43. Jaką pozycję zajmowałeś w grupie?**
- a) znaczącą
- b) zwykły uczestnik
- c) inną, jaką?.....
- 44. Jakie potrzeby, Twoim zdaniem, zostały zaspokojone w tej grupie?**
- a) uznania
- b) bezpieczeństwa
- c) przyjaźni
- d) przynależności
- e) inne, jakie?.....
- 45. Czy członkowie grupy, do której należałeś, to:**
- a) rówieśnicy
- b) starsi od Ciebie
- c) w różnym wieku
- 46. Czy członkowie grupy, do której należałeś, to:**
- a) wyłącznie osoby niekarane
- b) wszystkie osoby karane
- c) osoby karane i niekarane
- 47. Kiedy mieszkałeś ze swoją rodziną, to z kim najczęściej spędzałeś wolny czas?**
- a) z mamą
- b) z tatą
- c) z rodzeństwem

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

- d) z babcią lub z dziadkiem
e) z kolegami
f) z kimś innym, z kim?.....
- 48. Co najczęściej robiłeś w wolnym czasie?**
a) uprawiałem sport
b) spotykałem się ze swoimi kolegami
c) piłem alkohol
d) zażywałem dopalacze lub narkotyki
e) oglądałem telewizję lub grałem w gry komputerowe
f) robiłem coś innego, co?.....
- 49. Czy Twój czas wolny był kiedykolwiek pod kontrolą rodziców?**
a) często
b) rzadko
c) nigdy
- 50. Czy masz jakieś zainteresowania?**
a) tak b) nie
- 51. Jeśli tak, to czym się interesujesz?**
.....
- 52. Czy ktoś z Twojej rodziny, z którą mieszkasz, jest uzależniony?**
a) od alkoholu
b) od narkotyków
c) od środków psychoaktywnych
d) od innych substancji, jakich?.....
e) nikt nie jest uzależniony
- 53. Jeśli ktoś z Twojej najbliższej rodziny (z kim mieszkasz) jest uzależniony od w/w środków, to kto to jest?**
a) mama
b) tato
c) brat
d) siostra
e) babcia
f) dziadek
g) ktoś inny, kto?.....
- 54. Czy ktoś z Twojej najbliższej rodziny (oprócz Ciebie) przebywał lub przebywa obecnie w:**
a) młodzieżowym ośrodku wychowawczym
b) młodzieżowym ośrodku socjoterapeutycznym
c) zakładzie poprawczym
d) zakładzie karnym
e) w innej placówce, w jakiej?.....
- 55. Kto przebywał lub przebywa w którejś z w/w placówek?**
a) rodzeństwo (brat lub siostra)
b) mama
- c) tato
d) babcia
e) dziadek
f) ktoś inny, kto?.....
- 56. Czy w Twojej rodzinie zdarzają się interwencje policji?**
a) tak b) nie
- 57. Jeśli zdarzają się interwencje policji, to z jakiego powodu?**
a) konflikty, kłótnie, bójki pomiędzy rodzicami
b) konflikty, kłótnie, bójki pomiędzy rodzicami i rodzeństwem
c) konflikty, kłótnie, bójki pomiędzy rodzicami i dziadkami
d) awantury wszczynane przez pijanego członka rodziny
e) inny powód, jaki?.....
- 58. W której z poniżej wymienionych placówek obecnie przebywasz?**
a) MOW b) MOS c) Zakład Poprawczy d) inna placówka, proszę podać jej nazwę.....
- 59. Od kiedy przebywasz w placówce?**
a) krócej niż 6 miesięcy b) od 6-12 miesięcy
c) powyżej 12 miesięcy d) powyżej 24 miesięcy
- 60. Czy to jest Twój pierwszy pobyt w tego rodzaju placówce?**
a) pierwszy b) drugi c) więcej niż drugi
- 61. Z jakiego powodu trafiłeś do placówki?**
Za demoralizację i/lub czyn karalny:
a) opóźnienia szkolne
b) częste wagary
c) porzucenie szkoły
d) ucieczki z domu
e) objawy demoralizacji seksualnej
f) zabójstwo
g) uszkodzenie ciała
h) pobicie
i) zagarnięcie mienia społecznego
j) kradzież
k) kradzież w sposób zuchwały z włamaniem
l) rozbój
m) kradzież zuchwała z rozbojem, w tym zejście śmiertelne
n) zabór pojazdu
inne czyny, jakie?.....
- 62. Jeśli do placówki trafiłeś z powodu demoralizacji lub czynu karalnego, to jak sądzisz, co było ich przyczyną?**

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

- a) zła atmosfera domu rodzinnego spowodowana brakiem pracy rodziców i biedą
- b) zła atmosfera domu rodzinnego spowodowana alkoholizmem mamy lub taty
- c) nieobecność mamy w domu z powodu jej wyjazdu do pracy za granicę
- d) nieobecność taty w domu z powodu jego wyjazdu do pracy za granicę
- e) nieobecność obydwójga rodziców spowodowana wyjazdem do pracy za granicę
- f) brak obydwójga rodziców i życie w Domu Dziecka
- g) inne przyczyny, jakie?.....
- 63. Jeśli do placówki trafiłeś z powodu dokonania czynu karalnego, to jak sądzisz, co było przyczyną takiego właśnie twojego zachowania?**
- a) potrzebowałem pieniędzy na jedzenie
- b) chciałem dać pieniądze mamie (tacie)
- c) potrzebowałem pieniędzy na zaspokojenie swoich potrzeb i przyjemności
- d) brak porozumienia z rodzicami
- e) zła atmosfera domu rodzinnego spowodowana brakiem pracy rodziców i biedą
- f) zła atmosfera domu rodzinnego spowodowana alkoholizmem mamy lub taty
- g) nieobecność mamy w domu z powodu jej wyjazdu do pracy za granicę
- h) nieobecność mamy w domu z powodu odbywania kary pozbawienia wolności
- i) nieobecność obydwójga rodziców spowodowana wyjazdem do pracy za granicę
- j) nieobecność obydwójga rodziców spowodowana wyjazdem do pracy za granicę
- k) śmierć mamy
- l) nieobecność taty w domu z powodu jego wyjazdu do pracy za granicę
- m) nieobecność taty w domu z powodu odbywania kary pozbawienia wolności
- n) śmierć taty
- o) brak obydwójga rodziców i życie w Domu Dziecka
- p) inne przyczyny, jakie?.....
- 64. Czy przed skierowaniem do placówki, w której obecnie przebywasz, byłeś pod nadzorem kuratora rodzinnego?**
- a) tak b) nie
- 65. Jeśli byłeś pod nadzorem kuratora rodzinnego, to z jakiego powodu?**
- a) rodzice nie radzili sobie z moim wychowaniem
- b) mama lub (i) tato nadużywali alkoholu
- c) przestałem chodzić do szkoły
- d) często wagarowałem
- e) piłem alkohol, zażywałem dopalacze i narkotyki
- f) dokonywałem drobnych kradzieży
- g) dokonywałem wymuszeń na młodszych kolegach
- h) byłem agresywny w stosunku do nauczycieli i kolegów
- i) inny powód, jaki?.....
- 66. Jak sądzisz, co było przyczyną tego rodzaju Twoich zachowań?**
- a) chciałem zaimponować kolegom
- b) brak porozumienia z rodzicami
- c) zła atmosfera domu rodzinnego spowodowana brakiem pracy rodziców i biedą
- d) zła atmosfera domu rodzinnego spowodowana alkoholizmem mamy lub(i) taty
- e) nieobecność mamy w domu z powodu wyjazdu do pracy za granicę
- f) nieobecność taty w domu z powodu wyjazdu do pracy za granicę
- g) nieobecność obydwójga rodziców z powodu pracy poza granicami kraju
- h) nieobecność mamy lub taty spowodowana odbywaniem kary pozbawienia wolności
- i) inne przyczyny, jakie?.....

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

SKALA POCZUCIA WINY

Instrukcja: Poniżej znajdziesz listę twierdzeń, proszę odnieść je do siebie i w odpowiedniej kratce odpowiedzi wstaw X.

L.p	TWIERDZENIE	Nigdy	Rzadko	Czasem	Często	Zawsze
1	Martwię się tym, że zacząłem postępować tak samo źle, jak niektórzy członkowie mojej najbliższej rodziny					
2	Jeśli wyrządzam komuś krzywdę lub robię przykrość, to dręczą mnie wyrzuty sumienia					
3	Myślę o tym, że moje dotychczasowe zachowanie było niewłaściwe					
4	Kiedy obserwuję cierpienie innych ludzi, to myślę o tym, że jestem silniejszy od nich, a więc lepszy, ważniejszy					
5	Kiedyś cierpienie innych ludzi wzbudzało we mnie współczucie					
6	Wracam myślami do swoich złych uczynków					
7	Ludzie wrażliwi wzbudzają we mnie złość					
8	Mam pretensje do siebie za to, że robiłem w swoim życiu coś, co jest niezgodne z prawem					

L.p	Twierdzenie	Tak	Raczej tak	Nie wiem	Raczej nie	Nie
1	Czy sądzisz, że fakt, iż przebywasz obecnie w placówce resocjalizacyjnej sprawia ból Twoim rodzicom					
2	Dręczą mnie wyrzuty sumienia z powodu moich niewłaściwych zachowań, które popełniłem					
3	Jestem dumny ze wszystkich swoich dotychczasowych zachowań					
4	Przyznaję, że zasłużyłem swoim dotychczasowym zachowaniem na osadzenie mnie w ośrodku, w którym przebywam					

Człowiek – najlepsza inwestycja

SAMOOCENA

Instrukcja: Poniżej znajduje się lista zdań, opisujących zachowania młodzieży. Przy każdym punkcie, który określa Twoje zachowanie, **obecnie lub w czasie ostatnich 6 miesięcy**, proszę przy każdym zdaniu zakreślić odpowiedzi, która odnosi się do Ciebie. Masz 3 możliwości wyboru odpowiedzi: nie pasuj „0”, częściowo pasuje „1”, całkowicie /zazwyczaj pasuje „2”. Pamiętaj w tym teście nie ma ani złych ani dobrych odpowiedzi.

Lp.	STWIERDZENIE	Nie pasuje	Częściowo pasuje	Całkowicie lub zazwyczaj pasuje
1	Zachowuję się jakbym był młodszy niż jestem w rzeczywistości	0	1	2
2	Mam alergię	0	1	2
3	Często się kłócę	0	1	2
4	Choruję na astmę	0	1	2
5	Zachowuję się nieadekwatnie do swojej płci	0	1	2
6	Lubię zwierzęta	0	1	2
7	Przechwalam się	0	1	2
8	Mam kłopoty ze skoncentrowaniem	0	1	2
9	Nie umiem uwolnić się od pewnych powracających myśli	0	1	2
10	Nie potrafię usiedzieć na miejscu	0	1	2
11	Jestem zbyt zależny od innych	0	1	2
12	Czuję się samotny	0	1	2
13	Czuje się zagubiony	0	1	2
14	Często płaczę	0	1	2
15	Jestem bardzo uczciwy	0	1	2
16	Jestem bezduszny wobec innych	0	1	2
17	Marzę, fantazuję, pogrążam się we własnych myślach	0	1	2
18	Umyślnie próbuję się zranić lub popełnić samobójstwo	0	1	2
19	Wymagam poświęcania mi dużo uwagi	0	1	2
20	Niszczę swoje, własne rzeczy	0	1	2
21	Niszczę rzeczy należące do innych osób	0	1	2
22	Jestem nieposłuszny w stosunku do rodziców	0	1	2
23	Jestem nieposłuszny w szkole	0	1	2
24	Nie jem tak dobrze jak powinienem	0	1	2
25	Nie mam dobrych kontaktów z rówieśnikami	0	1	2
26	Nie czuję się winny z powodu niewłaściwego zachowania	0	1	2
27	Jestem zazdrosny o innych	0	1	2
28	Chętnie pomagam innym, gdy tego potrzebują	0	1	2
29	Boję się niektórych zwierząt, sytuacji lub miejsc, innych niż szkoła	0	1	2

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Lp.	STWIERDZENIE	Nie pasuje	Częściowo pasuje	Całkowicie lub zazwyczaj pasuje
30	Boję się chodzenia do szkoły	0	1	2
31	Obawiam się, że mógłbym zrobić coś złego	0	1	2
32	Czuję, że powinnam być najlepszy, idealny	0	1	2
33	Czuję, że nikt mnie nie kocha	0	1	2
34	Czuję, że inni chcą mi coś zrobić	0	1	2
35	Czuję się bezwartościowy/gorszy od innych	0	1	2
36	Często przypadkowo się ranię	0	1	2
37	Biorę udział w licznych bójkach	0	1	2
38	Często jestem wyśmiewany/często inni mi dokuczają	0	1	2
39	Zadaję się z osobami, które często popadają w kłopoty	0	1	2
40	Słyszę dźwięki, głosy, których nie ma	0	1	2
41	Działam bez zastanowienia	0	1	2
42	Wole raczej być sam niż z innymi	0	1	2
43	Kłamię lub oszukuję	0	1	2
44	Obgryzam paznokcie	0	1	2
45	Jestem nerwowy i spięty	0	1	2
46	Wykonuję nerwowe ruchy lub grymasy	0	1	2
47	Miewam nocne koszmary	0	1	2
48	Nie jestem lubiany przez innych	0	1	2
49	Potrafię robić pewne rzeczy lepiej niż większość innych osób	0	1	2
50	Jestem zbyt bojaźliwy/ pełny lęku	0	1	2
51	Cierpię na zawroty głowy	0	1	2
52	Mama nadmierne poczucie winy	0	1	2
53	Jadam zbyt dużo (przejadam się)	0	1	2
54	Czuję się przemęczony	0	1	2
55	Mam nadwagę	0	1	2
56	Mam dolegliwości somatyczne bez stwierdzenia przez lekarza przyczyny	0	1	2
	a. Poboлевania lub bóle (z wyjątkiem bólów głowy lub brzucha)	0	1	2
	b. Bóle głowy	0	1	2
	c. Nudności	0	1	2
	d. Problemy z oczami, ze wzrokiem (z wyjątkiem wady wzroku wyrównanej noszeniem okularów)	0	1	2
	e. Wysypki skórne lub inne problemy skórne	0	1	2
	f. Bóle brzucha lub skurcze	0	1	2
	g. Wymioty	0	1	2
	h. Inne:	0	1	2
57	Atakuję fizycznie inne osoby	0	1	2

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Lp.	STWIERDZENIE	Nie pasuje	Częściowo pasuje	Całkowicie lub zazwyczaj pasuje
58	Drapię, skubię skórę lub inne części ciała	0	1	2
59	Jestem raczej przyjacielski	0	1	2
60	Lubię doświadczać nowych rzeczy	0	1	2
61	Słabo uczę się w szkole	0	1	2
62	Mam kłopoty z koordynacją/ jestem niezdarly	0	1	2
63	Wolę bardziej przebywać ze starszymi od siebie niż z osobami w moim wieku	0	1	2
64	Wolę bardziej przebywać z młodszymi od siebie niż z osobami w moim wieku	0	1	2
65	Odmawiam odpowiedzi na pytania	0	1	2
66	Wielokrotnie powtarzam pewne czynności	0	1	2
67	Uciekam z domu/ ośrodka	0	1	2
68	Dużo krzyczę	0	1	2
69	Jestem skryty lub zachowuję pewne sprawy dla siebie	0	1	2
70	Widzę rzeczy, których inni nie widzą	0	1	2
71	Jestem niepewny lub łatwo wprowadzić mnie w zakłopotanie	0	1	2
72	Zdarzyło mi się coś podpalić	0	1	2
73	Potrafię dobrze pracować fizycznie	0	1	2
74	Lubię się popisywać	0	1	2
75	Jestem nieśmiały	0	1	2
76	Śpię mniej niż inni w moim wieku	0	1	2
77	Śpię więcej niż inni w moim wieku	0	1	2
78	Mam bogatą wyobraźnię	0	1	2
79	Mam problemy w wyobraźni	0	1	2
80	Bronię swoich racji i praw	0	1	2
81	Kradnę /kradłem w domu	0	1	2
82	Kradnę /kradłem poza domem	0	1	2
83	Gromadzę rzeczy niepotrzebne	0	1	2
84	Zachowuję się w sposób, używany przez inny za dziwny (proszę opisać):	0	1	2
85	Mam pomysły, używane przez innych za dziwne (proszę opisać):	0	1	2
86	Jestem uparty	0	1	2
87	Przeżywam nagle zmiany nastroju lub uczuć	0	1	2
88	Lubię przebywać z innymi ludźmi	0	1	2
89	Jestem podejrzliwy	0	1	2
90	Przeklinam lub używam nieprzyzwoitych wyrazów	0	1	2
91	Myślę o samobójstwie	0	1	2
92	Lubię rozśmieszać innych	0	1	2
93	Mówię zbyt dużo	0	1	2

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Lp.	STWIERDZENIE	Nie pasuje	Częściowo pasuje	Całkowicie lub zazwyczaj pasuje
94	Często dokucza innym	0	1	2
95	Miewam wybuchy złości lub łatwo się unoszę	0	1	2
96	Za dużo myślę o seksie	0	1	2
97	Grozę ludziom	0	1	2
98	Lubię pomagać innym	0	1	2
99	Nadmiernie przejmuję się, aby być czystym i schludnym	0	1	2
100	Mam problemy ze snem	0	1	2
101	Wagaruję, uciekam ze szkoły	0	1	2
102	Jestem mało aktywny/ brakuje mi energii	0	1	2
103	Jestem nieszczęśliwy/ smutny lub przygnębiony	0	1	2
104	Jestem bardziej hałaśliwy niż moi koledzy	0	1	2
105	Piję alkohol lub zażywam leki dla zabawy	0	1	2
106	Staram się być w porządku wobec innych	0	1	2
107	Bawią mnie dobre żarty	0	1	2
108	Lubię traktować życie lekko	0	1	2
109	Staram się pomagać innym ludziom, wtedy gdy mogę	0	1	2
110	Chciałbym być osobą przeciwnej płci	0	1	2
111	Nie angażuję się we współdziałanie, w kontakty z innymi	0	1	2
112	Często się martwię	0	1	2

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

POSTAWY W SYTUACJACH TRUDNYCH

Każdy człowiek w swoim życiu przeżywa sytuacje, które ocenia jako trudne lub bardzo trudne. Poniżej przedstawione zostały zestawy twierdzeń charakteryzujące różne postawy wobec sytuacji trudnych.

Stosując załączoną skalę zaznacz przy każdym twierdzeniu Twoją postawę, jaką przyjmujesz wtedy, gdy spotykają Cię poważne trudności.

Skala:

- 1 - Zdecydowanie nie.
- 2 - Raczej nie.
- 3 - Nie potrafię powiedzieć.
- 4 - Raczej tak.
- 5 - Zdecydowanie tak.

1	2	3	4	5
1.	2.	3.	4.	5.
1. Jeżeli nie ma żadnej możliwości zmiany, staram się przyjąć trudną sytuację i zaakceptować jej skutki				
2. Im bardziej zastanawiam się nad trudną sytuacją, tym bardziej mam poczucie jej beznadziejności				
3. Trudną sytuację staram się jak najdokładniej przeanalizować i poznać ją z różnych stron				
4. Nie mogę poradzić sobie z silnymi, negatywnymi emocjami związanymi z trudną sytuacją				
5. W trudnej sytuacji zazwyczaj poszukuję wsparcia ze strony innych ludzi				
6. Zazwyczaj nie mam siły, aby w trudnej sytuacji podjąć jakiegokolwiek działania służące jej rozwiązaniu - czekam, że może ktoś inny znajdzie dla mnie jakieś rozwiązanie				
7. Najczęściej poszukuję wszelkich "za" i "przeciw" trudnego wydarzenia				
8. Gdy spotka mnie coś trudnego staram się unikać myślenia o danej sytuacji, wolę udawać, że nic się nie stało				
9. Staram się być silną osobą i wierzyć głęboko, że w trudnej sytuacji sobie poradzę				
10. Gdy przeżywam trudne wydarzenie staję się człowiekiem drażliwym, rozgoryczonym, poirytowanym				
11. Wykorzystuję własne wcześniejsze doświadczenia, dotyczące radzenia sobie z innymi problemami, aby pomóc sobie w trudnej sytuacji				
12. Gdy spotyka mnie coś bardzo trudnego koję swój ból za pomocą alkoholu, środków uspokajających lub odurzających, czy sięgania po jedzenie				

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

TWIERDZENIA	1	2	3	4	5
13. W trudnej sytuacji szukam głębszego sensu w tym, co się wydarzyło, staram się spojrzeć na trudności poprzez pryzmat wartości, które uznaję za najważniejsze w moim życiu					
14. Staram się nie zastanawiać nad daną trudną sytuacją, przecież zawsze „jakoś to będzie”					
15. Z najbliższymi mi osobami dzielę się tym, co czuję i co przeżywam w związku z trudną sytuacją					
16. W trudnej sytuacji użalam się nad sobą lub wpadam w rozpacz					
17. Usiłuję zrobić wszystko to, co jest możliwe, aby zaakceptować trudną sytuację i dostosować się do niej					
18. Gdy spotka mnie bardzo trudna sytuacja, znoszę ją tak źle, że rozważam możliwości popełnienia samobójstwa					
19. Staram się przypominać sobie inne wydarzenia, w których udało mi się pokonać przeciwności, aby z tego czerpać siły w poradeniu sobie z trudną sytuacją					
20. Rozważam najtragiczniejsze scenariusze przyszłości, które mogą być konsekwencją trudnej sytuacji					
21. W trudnej sytuacji staram się nie tracić nadziei					
22. Buntuję się na trudne zdarzenie, przeżywam emocjonalny sprzeciw, czuję się człowiekiem skrzywdzonym przez los					
23. Podejmuję wszelkie działania służące pomocą w przyjęciu i rozwiązaniu trudnej sytuacji					
24. W sytuacji trudnej izoluję się od ludzi, zamykam się w sobie, wycofuję się z wszelkiej aktywności					
25. Gdy spotyka mnie coś trudnego rozmyślam z goryczą, dlaczego ta trudna sytuacja spotkała właśnie mnie					
26. Na trudną sytuację reaguję głębokim przygnębieniem lub załamaniem					
27. W trudnej sytuacji jestem tak roztrzęsiony, że nie mogę spać, ani troszczyć się o przyjmowanie regularnych posiłków					
28. Jeśli nic nie da się zmienić w trudnej sytuacji - staram się pogodzić z rzeczywistością					
29. Gdy jest mi zbyt trudno znajduję ukojenie w myśleniu o odejściu z tego świata jako o rozwiązaniu problemu					
30. W trudnej sytuacji staram się korzystać z pomocy i rady życzliwych mi osób					

Człowiek – najlepsza inwestycja

Załącznik 2. Wyniki badań i ich analiza

PRZYCZYNY WYSTĘPOWANIA OPISANYCH PROBLEMÓW

Przyczyny występowania niedostosowania społecznego u UP zostały określone dzięki analizie wyników badań, które zostały szczegółowo zobrazowane w Załączniku 2. Generalnie można stwierdzić, iż tkwią one w:

A. środowisku rodzinnym

*Wychowaniu w rodzinach dysfunkcyjnych i/lub patologicznych;

Aż 183 UP wywodzi się z rodzin, w których brakuje ojca. Przyczyny jego nieobecności spowodowane są rozwodem, separacją, śmiercią, bądź migracją zarobkową. Wychowywanie się chłopca w rodzinie bez męskiego wzorca osobowego jest czynnikiem negatywnie wpływającym na rozwój osobowości dziecka i jest jednym z podstawowych determinantów w procesie wykołajenia społecznego, zwłaszcza w populacji nieletnich sprawców zachowań przestępczych.

*Złej atmosferze domu rodzinnego;

45% UP, którzy wychowują się w rodzinach pełnych uznało, że relacje pomiędzy ich rodzicami są obojętne lub wrogie. Kłótnie i awantury oraz przedłużające się okresy milczenia, a także obojętność pomiędzy rodzicami, powodują u dzieci zaburzenie funkcji bezpieczeństwa, wywołują uczucie zagrożenia, lęku oraz przyczyniają się do przejmowania negatywnych wzorców. W 156 rodzinach UP zdarzają się interwencje policji wywołane bójkami pomiędzy członkami rodziny, bądź z powodu wszczynania awantur przez pijanego domownika. Zła atmosfera wychowawcza jest jednym z podstawowych źródeł powstawania zaburzonych zachowań u dzieci.

*Braku kontroli nad czasem wolnym badanych;

Wyniki badań wykazały, że w 270 rodzinach kontrola czasu wolnego nie istnieje w ogóle lub odbywa się sporadycznie. Sytuacja taka staje się podstawą zaburzonego zachowania, polegającego na przyłączaniu się do grup nieformalnych, bądź do ich tworzenia. Okazało się, iż 263 UP, przed zamieszkaniem w placówce socjalizacyjnej lub resocjalizacyjnej, należało do nieformalnej grupy rówieśniczo-koleżeńskej, która zaspokajała im potrzebę: uznania, bezpieczeństwa, przyjaźni i przynależności. UP w tego rodzaju grupach poszukiwali takich uczuć, jakich nie dawała im rodzina. Sytuacja taka stała się jedną z poważniejszych przyczyn powstania zachowań nieakceptowanych społecznie u UP, bowiem w ponad 60% przyłączyli się oni do środowisk, w których członkowie byli osobami karanymi. Brak kontroli nad czasem wolnym nieletnich, w 72 przypadkach, skutkowało także zażywaniem przez nich dopalaczy i piciem alkoholu.

*Braku umiejętności realizacji funkcji rodzicielskich;

Jak wynika z powyższego zestawienia, wyniki badań ujawniły kilka obszarów deficytów w tym względzie, a jednym z najbardziej znaczących jest system karania i nagradzania. Zakazy, krzyki, zakazy i krzyki, bicie oraz poniżanie, są najczęściej stosowanymi formami karania badanych. Nikt nie wskazał na perswazję i rozmowę, co pozwala wnioskować, iż wiedza rodziców UP odnośnie właściwych zasad wychowania jest na bardzo niskim poziomie. Ujawnione metody karania chłopców przyczyniają się w znacznej mierze do powstawania agresji i wrogości wobec innych osób, a to z kolei prowadzi do

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

utrwalania się i wzrostu nasilenia zachowań nieakceptowanych społecznie. Ponad 27% matek i 26% ojców nie stosuje w ogóle kar. Natomiast 17% matek i 27% ojców nie nagradza swoich synów, co jest poważnym deficytem wychowawczym. Wyniki takie mogą świadczyć o obojętności rodziców wobec badanych chłopców – UP. Nadmienić należy, że nagroda jest formą aprobaty czyjegoś zachowania, sprawiająca osobie nagrodzonej satysfakcję i zadowolenie oraz zachęcającą do powtarzania podobnych zachowań, a tym samym utrwalającą u niej wzory postępowania akceptowane przez środowisku. Jest więc ważnym elementem wychowawczym, przyczyniającym się do prawidłowej socjalizacji.

B. W samej jednostce (wywołane są jednak życiem w dysfunkcyjnym lub patologicznym środowisku rodzinnym) i dotyczą:

*Nieadekwatnej samooceny;

Wadliwie funkcjonujące środowisko rodzinne powoduje zaburzony obraz własnej osoby. Analizy wyników badań pozwalają na stwierdzenie, że u 32% badanych jednostek występuje bardzo nieadekwatne poczucie własnej samooceny, zaś 22% wykazuje niestabilne poczucie własnej wartości. Podsumowując: u 54% UP ujawniły się duże problemy z adekwatną oceną własnej osoby. Jednostka o nieadekwatnej i niestabilnej samoocenie jest najbardziej podatna na wszelkie wpływy społeczne. Zaniżona, bądź zawyżona samoocena prowadzi do różnego rodzaju konfliktów, najczęściej w sferze relacji z innymi, co w konsekwencji wywołuje zaburzenia w procesie prawidłowego przystosowania społecznego.

*Braku poczucia winy;

Stosunek poczucia winy (silny) do braku poczucia winy (silny) wynosi odpowiedni: 12,5% do 30,8%. Ujawniło się więc mniejsze nasilenie poczucia winy w stosunku do jej nie odczuwania. Słabe poczucie winy odczuwa 48,3% UP, zaś słaby brak poczucia winy odczuwa jedynie 24, 8% badanych. Wyniki takie świadczą o niedostosowaniu społecznym, polegającym m.in. na zaburzonej postawie w obszarze emocji.

*Zaburzonych postaw w komponencie wiedzy, emocji i zachowania;

Prawie 30% UP przejawia wyniki bardzo niskie, bądź niskie w podejściu intelektualnym, a w sumie 70% ma wyniki niskie i średnie. Jednostki charakteryzujące się takimi wynikami odznaczają się apatią, brakiem chęci do podejmowania działań oraz pogłębionym negatywnym nastrojem. W podejściu emocjonalnym natomiast, niskie wyniki uzyskało 35% badanych. Świadczy to o braku umiejętności badanych UP w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami. Jednostki uzyskujące niskie wyniki posiadają tendencje do izolowania się od ludzi, użalania nad sobą, wpadania w rozpacz, buntowania się i wycofywania z wszelkiej działalności. Niskie wyniki (30%) i średnie (70%) w podejściu działaniowym, świadczą o bezradności wobec sytuacji trudnych i poszukiwaniu nieprawidłowych rozwiązań (kojenie bólu w alkoholu, narkotykach itp., natomiast wysokie mówią o tym, że osoba stara się podejmować różnego typu działania służące pomocą w przyjęciu i rozwiązaniu trudnej sytuacji.

Badania empiryczne prowadzone były wśród jednostek uczących się płci męskiej. W sumie badaniami objęto 417 osób - z czego do analizy wykorzystano kwestionariusze, w których braki

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

danych nie przekraczały maksymalnie 10% odpowiedzi. Ostatecznie obróbkę statystyczną i interpretację wyników badań dokonano na grupie 400 UP. W sumie zanalizowano następujące kwestionariusze:

Ja, moje pochodzenie, moja rodzina, Skala poczucia winy, Samoocena, Postawy w sytuacjach trudnych,

Wyniki analiz badawczych opracowane w projekcie pn. *Drogowskaz życiowy*, zobrazowały przyczyny i zakres niedostosowania społecznego, które to wymuszają potrzebę poszukiwania innowacyjnych rozwiązań opartych na założeniu, iż wychowawcze sposoby oddziaływania, określane jako metody stosowane w twórczym postępowaniu resocjalizacyjnym, mają uaktywnić i rozwijać struktury i mechanizmy procesów twórczych u resocjalizowanych osób. Oczywiście, zgodnie z teoriami twórczości, nie chodzi tu wyłącznie o wytwarzanie dzieł rozumianych jako wytwory, czy dzieła artystyczne, lecz o twórczy-innowacyjny sposób rozwiązywania sytuacji problemowych. Sposób taki jest aktem konstrukcji nowych oraz częściowej zmiany zastanych parametrów tożsamości wychowanków. Metody stosowane w twórczym-innowacyjnym (alternatywnym) postępowaniu resocjalizacyjnym mają przede wszystkim stymulować i rozwijać te składniki procesów twórczych, które decydują o kulturowych możliwościach rozwojowych i readaptacyjnych nieprzystosowanego społecznie człowieka. Jednocześnie, metody te powinny uaktywniać talenty i potencjały podmiotów oddziaływać (wychowanków), czyniąc ich przez to atrakcyjniejszymi społecznie. Projekt pn. *Drogowskaz życiowy* zakłada opracowanie i testowanie innowacyjnych oddziaływań resocjalizacyjnych opartych z jednej strony na wynikach diagnozy i analizy wyników badań, z drugiej zaś na wiedzy teoretycznej opracowanej przez naukowców z dziedziny resocjalizacji i psychologii (Konopczyński, 2007; Urban, 2008; Wojciszke, 2011).

Podsumowując można stwierdzić, że badania przeprowadzone w I etapie projektu oraz ich analizy, w pełni obrazują problem niedostosowania społecznego (jego przyczyny i skalę) UP i stanowią uzasadnienie dla zastosowania innowacyjnych - alternatywnych form oddziaływań resocjalizacyjnych, opracowanych jako IOR.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

RAPORT

RAPORT z wykonanego dzieła - ANALIZA DANYCH EMPIRYCZNYCH

Wykonawca: BARBARA OSTAFIŃSKA-MOLIK

Projekt **Drogowskaz Życiowy** realizowany na podstawie umowy ze Świętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego w Kielcach pełniącym rolę Instytucji Pośredniczącej I Stopnia w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – projekty innowacyjne testujące Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Uwagi wstępne

Badania empiryczne prowadzone były wśród osób uczących się, płci męskiej. W sumie badaniami objęto 417 osób - z czego do analizy wykorzystano kwestionariusze, w których braki danych nie przekraczały maksymalnie 10% odpowiedzi. W sumie zanalizowano 400 kwestionariuszy danych, z każdego z niżej wymienionych załączników:

- załącznik 1 (Ja moje pochodzenie, moja rodzina),
- załącznik 2 (Skala poczucia winy),
- załącznik 3 (Samoocena), (Zgodnie z zaleceniem twórcy narzędzia, wykluczono ankiety w których respondent pominął 8 itemów).
- załącznik 4 (Postawy w sytuacjach trudnych) zostały zakodowane według opisanej poniżej zasady.

ANALIZA EMPIRYCZNA ZEBRANEGO MATERIAŁU BADAWCZEGO

ZAŁĄCZNIK 1 (JA MOJE POCHODZENIE, MOJA RODZINA),

Analiza

Pytanie o wiek respondenta

Średnia wieku w badanej grupie wynosiła: 16 lat i 7 miesięcy

Pytanie: Gdzie znajduje się Twój dom rodzinny

	Częstość	Procent
miasto	264	67,5
wieś	122	31,2
brak danych *	14	1,3
Ogółem	400	100,0

*Brak danych oznacza, że respondent nie zaznaczył żadnej odpowiedzi (np. skorzystał z prawa nie udzielenia odpowiedzi na dane pytanie).

Uwaga ta dotyczy wszystkich poniżej opracowanych pytań z załącznika nr 1.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie: Jaka jest struktura Twojej rodziny?

	Częstość	Procent
brak danych	11	3,0
pełna	163	41,7
niepełna z powodu separacji	36	9,2
niepełna z powodu rozwodu	71	18,2
Niepełna z powodu śmierci mamy	9	2,3
Niepełna z powodu śmierci taty	39	10,0
Oboje rodzice nie żyją (zastępcza)	12	3,2
Niepełna z powodu śmierci taty, a mama pracuje za granicą	3	,9
Niepełna czasowo – mama pracuje za granicą	9	2,3
Niepełna czasowo – tata pracuje za granicą	11	2,8
Niepełna czasowo – oboje rodzice pracują za granicą	7	1,9
zrekonstruowana	11	2,8
zastępcza	11	2,8
dom dziecka	3	,9

Ilość posiadanego rodzeństwa

Liczba rodzeństwa	Częstość	Procent
0	34	8,5
1	99	24,8
2	100	25,0
3	58	14,5
4	33	8,3
5	17	4,3
6	11	2,8
7	19	4,8
nie wiem	3	,8
Ogółem	374	93,5
Braki danych	26	6,5
Ogółem	400	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Wyszktałenie matki/ojca

WYKSZTAŁCENIE		MATKI		OJCA	
		n	%	N	%
Ważne	podstawowe	61	15,3	64	16,0
	zasadnicze	118	29,5	121	30,8
	średnie	145	36,3	115	28,7
	wyższe	39	9,8	37	9,3
	nie wiem	8	2,1	11	2,9
	Brak danych	29	7,2	50	12,5
	Ogółem	400	100,0	400	100,0

Ocena warunków mieszkaniowych własnej rodziny		Częstość	Procent
	złe	26	6,6
	bardzo złe	18	4,5
	przeciętne	125	31,4
	dobrze	154	38,5
	Bardzo dobre	71	17,8
	Brak danych	6	1,6
	Ogółem	400	100,0

Ocena warunków materialnych własnej rodzin		Częstość	Procent
	złe	30	7,5
	bardzo złe	21	5,3
	przeciętne	141	35,3
	dobrze	161	40,3
	bardzo dobre	33	8,3
	brak danych	14	3,6
	Ogółem	400	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie : Czy w domu rodzinnym masz swój pokój?

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
	tak	224	56,0	56,0	58,3
	nie	168	42,1	41,5	99,8
	brak danych	8	2,0	2,0	2,3
	Ogółem	400	100,0	100,0	

Pytanie: Jeśli nie masz swojego pokoju, to z kim go dzielisz?

		Częstość	Procent
	Nie dotyczy	193	48,3
	Z rodzeństwem	134	33,5
	Z rodzicami	23	5,8
	Z rodzicami i rodzeństwem	37	9,3
	Z innymi dziećmi	13	3,1
	Ogółem	400	100,0

Pytanie: Czy Twoja mama/tata posiada władzę rodzicielską

		MATKA		OJCIEC	
		n	%	n	%
	Brak danych	26	6,5	66	15,8
	Pełną	262	65,5	181	45,8
	Ograniczoną	72	18,0	93	23,3
	Jest pozbawiona(ny) władzy rodzicielskiej	38	9,5	55	13,8
	Nie wiem	2	,5	5	1,3
	Ogółem	400	100,0	400	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie: Jakie kary stosuje wobec Ciebie mama/tata?

Nazwa kary	MATKA		OJCIEC	
	n	%	n	%
zakazy	75	18,8	58	14,5
krzyki	79	19,8	55	13,75
zakazy i krzyki	35	8,8	23	5,75
zakazy i bicie	12	3,0	3	0,75
bicie	10	2,5	34	8,5
milczenie	19	4,8	20	5
poniżanie, ośmieszanie	4	1,0	12	3,0
inne	18	4,5	22	5,5
nie stosuje kar	108	27,0	103	25,75
brak danych	40	10,0	70	17,5
RAZEM	400	100,0	400	100,0

Pytanie: Jakie nagrody stosuje wobec Ciebie mama/tata?

Nazwa kary	MATKA		OJCIEC	
	n	%	n	%
Pochwała	108	27,0	75	18,75
Objawy serdeczności	35	8,75	32	8
Nagrody rzeczowe	27	6,75	34	8,5
Nagrody pieniężne	45	11,25	45	11,25
Inne	38	9,5	25	6,25
Nie stosuje nagród	68	17	110	27,5
Brak danych	79	19,75	79	19,75
RAZEM	400	100,0	400	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie: Jakie środki wychowawcze były stosowane w szkole wobec Ciebie?

Środki wychowawcze	Częstość	Procent
obniżenie oceny z zachowania	40	10
nagana	32	8
rozmowy indywidualne z pedagogiem szkolnym	48	12
rozmowy indywidualne z dyrektorem szkoły	7	1,75
wzywanie rodziców do szkoły	46	11,5
Wszystkie	47	11,75
Brak danych	180	45
Ogółem	400	100,0

Pytanie : Kiedy mieszkałeś ze swoją rodziną, to do kogo najczęściej zwracałeś się o pomoc w trudnych chwilach?

Zwracam się do:	Częstość	Procent
Do mamy	115	28,75
Do taty	28	7
Do rodzeństwa	45	11,25
Do babci i dziadka	38	9,5
Do kolegów	34	8,5
Do nauczycieli	9	2,25
Do katechety	0	0
Wszystkich	27	6,75
Brak danych	64	16
Nikogo	40	10
Ogółem	400	100,0

Pytanie: Czy zawsze otrzymywałeś od niej pomoc, o którą prosiłeś?

	Częstość	Procent
tak	231	57,75
nie	98	24,5
brak danych	71	17,75
Razem	400	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie: Jak określiłbyś warunki mieszkaniowe Twojej rodziny?

		Częstość	Procent
	Złe	79	19,75
	Bardzo złe	47	11,75
	Przeciętne	81	20,25
	Dobre	110	27,5
	Bardzo dobre	50	12,5
	Brak danych	33	8,25
	Razem	400	100,0

Pytanie: Jak określiłbyś warunki materialne swojej rodziny?

		Częstość	Procent
	Złe	35	8,75
	Bardzo złe	22	5,5
	Przeciętne	111	27,75
	Dobre	141	35,25
	Bardzo dobre	40	10
	Brak danych	51	12,75
	Razem	400	100,0

Pytanie: Czy Twoja rodzina korzysta z pomocy społecznej?

		Częstość	Procent
	tak	163	40,75
	nie	130	32,5
	brak danych	107	26,75
	Razem	400	100,0

Pytanie: Jak określiłbyś swoje relacje z matką/ojcem

Nazwa kary	MATKA		OJCIEC	
	n	%	n	%
Pozytywne (serdeczne)	263	65,75	152	38
Negatywne (obojętne lub wrogie)	82	20,5	121	30,25
Brak danych	55	13,75	127	31,75
RAZEM	400	100,0	400	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie: Jak czujesz się w swojej rodzinie?

		Częstość	Procent
	Dobrze	200	50
	Źle	26	6,5
	osamotniony	31	7,75
	bezradny	10	2,5
	Nie mam oparcia i życzliwej pomocy	12	3
	Mam oparcie i życzliwą pomoc	38	9,5
	Brak danych	83	20,75
	Razem	400	100

Pytanie: Jak określiłbyś relacje pomiędzy mamą a tatą?

Nazwa kary	ROZKŁAD	
	n	%
Pozytywne (serdeczne)	163	40,75
Obojętne	99	24,75
Negatywne (wrogie- częste kłótnie)	82	20,5
Brak danych	56	14
RAZEM	400	100,0

Pytanie: Które z rodziców ma poważanie w rodzinie?

		Częstość	Procent
	Mama	181	45,25
	Tata	90	22,5
	Żadne z nich	76	19
	Brak danych	53	13,25
	Razem	400	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie: Które z rodziców Twoim zdaniem, rządzi w domu?

		Częstość	Procent
	Mama	145	36,25
	Tata	79	19,75
	obydwoje	98	24,5
	Nikt	53	13,25
	Brak danych	25	6,25
	Razem	400	100,0

Pytanie: Czy należysz do jakiejś grupy rówieśniczo-koleżeńskej?

		Częstość	Procent
	tak	263	65,75
	nie	81	20,25
	brak danych	56	14,00
	Razem	400	100,0

Pytanie: Czy grupa ta posiadała przywódcę?

		Procent
	Tak	38
	Nie	38,5
	brak danych	23,5
	Razem	100,0

Pytanie: Jaką pozycję zajmowałeś?

		Procent
	Znaczącą	38
	Zwykły uczestnik	34,5
	Inną	5,75
	brak danych	21,75
	Razem	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie: Jakie potrzeby, Twoim zdaniem, zostały zaspokojone w tej grupie?

Potrzeby	Procent
Uznania	21,75
Bezpieczeństwa	16
Przyjaźni	20,75
Przynależności	21,75
brak danych	19,75
Razem	100,0

Pytanie: Jakie potrzeby, Twoim zdaniem, zostały zaspokojone w tej grupie?

Potrzeby	Procent
Rówieśnicy	17,5
Starsi	15,5
W różnym wieku	35,25
brak danych	31,75
Razem	100,0

Pytanie: Członkowie grupy, do której należałeś to?

Potrzeby	Procent
Wyłącznie osoby niekarane	17
Wyłącznie osoby karane	15,5
Osoby karane i niekarane	46
brak danych	21,5
Razem	100,0

Pytanie: Kiedy mieszkałeś ze swoją rodziną, to z kim najczęściej spędzałeś wolny czas?

	Częstość	Procent
Z mamą	53	13,25
Z tatą	24	6
Z rodzeństwem	91	22,75
Z babcią lub z dziadkiem	14	3,5
Z kolegami	58	14,5
Z innymi osobami	89	22,25
brak danych	71	17,75
Razem	400	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie: Co najczęściej robiłeś w wolnym czasie?

	Częstość	Procent
uprawiałem sport	64	16
piłem alkohol	55	13,75
spotykałem się ze swoimi kolegami	53	13,25
zażywałem dopalacze lub narkotyki	17	4,25
oglądałem telewizję lub grałem w gry komputerowe	44	11
robiłem coś innego,	102	25,5
brak danych	65	16,25
Razem	400	100,0

Pytanie: Czy Twój wolny czas był kiedykolwiek pod kontrolą rodziców?

Potrzeby	Częstość	Procent
często	93	23,25
rzadko	189	47,25
Nigdy	81	20,25
brak danych	37	9,25
Razem	400	100,0

Pytanie: Czy w Twojej rodzinie zdarzały się interwencje policji?

	Częstość	Procent
tak	156	39
nie	139	34,75
brak danych	105	26,25
Razem	400	100,0

Pytanie: Jeśli zdarzają się interwencje policji, to z jakiego powodu?

	Częstość	Procent
Konflikty, kłótnie, bójki pomiędzy rodzicami	70	44,9
Konflikty, kłótnie, bójki pomiędzy rodzicami i moim rodzeństwem	69	44,2
Konflikty, kłótnie, bójki pomiędzy rodzicami i dziadkami	11	7,1
Awantury wrzynane przez pijanego członka rodziny	6	3,8
Razem	156	100

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie: Rodzaj placówki w której przebywasz

placówka			
		Częstość	Procent
Ważne	MOW	186	46,5
	MOS	117	29,3
	Inne placówki resocjalizacyjne	97	24,3
	Ogółem	404	100,0

Pytanie: Od kiedy przebywasz w placówce?

		Częstość	Procent
	Poniżej 6 miesięcy	123	30,75
	Od 6 do 12 miesięcy	79	19,75
	Powyżej 12 miesięcy	53	13,25
	Powyżej 24 miesięcy	75	18,75
	Brak danych	70	17,5
	Razem	400	100

Pytanie: Czy to jest Twój pierwszy pobyt w tego rodzaju placówce?

		Częstość	Procent
	pierwszy	202	50,5
	drugi	69	17,25
	Więcej niż drugi	37	9,25
	Brak danych	92	23
	Razem	400	100

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie: Z jakiego powodu trafiłeś do placówki?

Za demoralizację i/lub czyn karalny:	Częstość	Procent ze względu na ilość odpowiedzi N = 637	Procent ze względu na liczbę uczestników N= 400
opóźnienia szkolne	189	29,7	47,3
częste wagary	79	11,9	19,0
porzucenie szkoły	89	14,0	22,3
ucieczki z domu	37	5,8	9,3
objawy demoralizacji seksualnej	16	1,9	3,0
zabójstwo	5	0,8	1,3
uszkodzenie ciała	3	0,5	0,8
pobicie	54	8,5	13,5
zagarnięcie mienia społecznego	32	5,0	8,0
kradzież	12	1,9	3,0
kradzież w sposób zuchwały z włamaniem	46	7,2	11,5
rozbój	9	1,4	2,3
Kradzież zuchwała z rozbojem, w tym zejście śmiertelne	7	1,1	1,8
Zabór pojazdu	4	0,6	1,0
inne	55	8,6	13,8
Razem	637*	100,0	100,0

Respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź. Procent został przeliczony proporcjonalnie do sumy wszystkich odpowiedzi

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie: Jeśli do placówki trafiłeś z powodu demoralizacji lub czynu karalnego, to jak sądzisz, co było ich przyczyną?

	Częstość	Procent
zła atmosfera domu rodzinnego spowodowana brakiem pracy rodziców i biedą	72	18,0
zła atmosfera domu rodzinnego spowodowana alkoholizmem mamy lub taty	98	24,5
nieobecność mamy w domu z powodu jej wyjazdu do pracy za granicę	38	9,5
nieobecność taty w domu z powodu jego wyjazdu do pracy za granicę	30	7,5
nieobecność obojczyków rodziców spowodowana wyjazdem do pracy za granicę	17	4,3
brak obojczyków rodziców i życie w Domu Dziecka	12	3,0
Inne przyczyny	41	10,3
brak danych	92	23,0
Razem	400	100,0

Czy przed skierowaniem do placówki, w której obecnie przebywasz, byłeś pod nadzorem kuratora rodzinnego?

Nadzór kuratora	Częstość	Procent
tak	229	57,3
nie	78	19,5
brak danych	93	23,3
Razem	400	100,0

Pytanie: Jeśli byłeś pod nadzorem kuratora rodzinnego, to z jakiego powodu?

	Częstość	Procent
Rodzice nie radzili sobie z moim wychowaniem	90	22,5
mama lub (i) tato nadużywali alkoholu	49	12,3
przestałem chodzić do szkoły	121	30,3
Często wagarowałem	72	18,0
piłem alkohol, zażywałem dopalacze i narkotyki	33	8,3
dokonywałem drobnych kradzieży	13	3,3

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

	Częstość	Procent
dokonywałem wymuszeń na młodszych kolegach	13	3,3
byłem agresywny w stosunku do nauczycieli i kolegów	5	1,3
Inne powody	4	1,0
Razem	400	100,0

Pytanie: Jak sądzisz co było przyczyną tego rodzaju Twoich zachowań?

Potrzeby	Częstość	Procent
alkohol narkotyki	5	1,25
chciałem zaimponować kolegom	124	31
brak porozumienia z rodzicami	85	21,25
nie wiedziałem, że mogą być takie konsekwencje	15	3,75
brak ojca lub matki z powodu rozwodu	7	1,75
brak ojca lub matki z powodu śmierci	6	1,5
zła atmosfera domu rodzinnego spowodowana brakiem pracy rodziców i biedą	34	8,5
zła atmosfera domu rodzinnego spowodowana alkoholizmem mamy lub(i) taty	62	15,5
nieobecność mamy w domu z powodu wyjazdu do pracy za granicę	14	3,5
nieobecność taty w domu z powodu wyjazdu do pracy za granicę	9	2,25
nieobecność obydwójga rodziców z powodu pracy poza granicami kraju	14	3,5
nieobecność mamy lub taty spowodowana odbywaniem kary pozbawienia wolności	9	2,25
nie chciałem chodzić do szkoły	10	2,5
zabranie z domu rodzinnego do pogotowia opiekuńczego	6	1,5
Razem	400	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

ZAŁĄCZNIK 2 (SKALA POCZUCIA WINY)

Częstości odpowiedzi dla poszczególnych pozycji

Pytanie 1. Martwię się tym, że zacząłem postępować tak samo źle, jak niektórzy członkowie mojej najbliższej rodziny

	Częstość	Procent
nigdy bądź bardzo rzadko	238	59,5
Czasem	101	25,3
zawsze bądź bardzo często	56	14,0
brak danych	5	1,3
Ogółem	400	100,0

Pytanie 2. Jeśli wyrządzam komuś krzywdę lub robię przykrość, to dręczą mnie wyrzuty sumienia

Twierdzenia	Częstość	Procent
nigdy bądź bardzo rzadko	151	37,8
Czasem	116	29,0
zawsze bądź bardzo często	132	33,0
brak danych	1	,3
Ogółem	400	100,0

Pytanie 3. Myślę o tym, że moje dotychczasowe zachowanie było niewłaściwe

	Częstość	Procent
nigdy bądź bardzo rzadko	114	28,5
Czasem	126	31,5
zawsze bądź bardzo często	152	38,0
brak danych	8	2,0
Ogółem	400	100,0

Pytanie 4. Kiedy obserwuję cierpienie innych ludzi, to myślę o tym, że jestem silniejszy od nich, a więc lepszy, ważniejszy

	Częstość	Procent
nigdy bądź bardzo rzadko	265	66,3
Czasem	59	14,8
zawsze bądź bardzo często	73	18,3
brak danych	3	,8
Ogółem	400	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie 5. Kiedyś cierpienie innych ludzi wzbudzało we mnie współczucie

		Częstość	Procent
	nigdy bądź bardzo rzadko	113	28,3
	czasem	115	28,8
	zawsze bądź bardzo często	167	41,8
	brak danych	5	1,3
	Ogółem	400	100,0

Pytanie 6. Wracam myślami do swoich złych uczynków

		Częstość	Procent
	nigdy bądź bardzo rzadko	146	36,5
	czasem	115	28,8
	zawsze bądź bardzo często	134	33,5
	brak danych	5	1,3
	Ogółem	400	100,0

Pytanie 7. Ludzie wrażliwi wzbudzają we mnie złość

		Częstość	Procent
	nigdy bądź bardzo rzadko	256	64,0
	czasem	80	20,0
	zawsze bądź bardzo często	58	14,5
	brak danych	6	1,5
	Ogółem	400	100,0

Pytanie 8. Mam pretensje do siebie za to, że robiłem w swoim życiu coś, co jest niezgodne z prawem

		Częstość	Procent
	nigdy bądź bardzo rzadko	184	46,0
	Czasem	73	18,3
	zawsze bądź bardzo często	140	35,0
	brak danych	3	,8
	Ogółem	400	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Pytanie I 1. Czy sądzisz, że fakt, iż przebywasz obecnie w placówce resocjalizacyjnej sprawia ból Twoim rodzicom

	Częstość	Procent
nigdy bądź bardzo rzadko	295	73,8
Czasem	52	13,0
zawsze bądź bardzo często	49	12,3
brak danych	4	1,0
Ogółem	400	100,0

Pytanie I 2. Dręczą mnie wyrzuty sumienia z powodu moich niewłaściwych zachowań, które popełniłem

	Częstość	Procent
nigdy bądź bardzo rzadko	223	55,8
Czasem	73	18,3
zawsze bądź bardzo często	99	24,8
brak danych	5	1,3
Ogółem	400	100,0

Pytanie I 3. Jestem dumny ze wszystkich swoich dotychczasowych zachowań

	Częstość	Procent
nigdy bądź bardzo rzadko	91	22,8
Czasem	70	17,5
zawsze bądź bardzo często	233	58,3
brak danych	6	1,5
Ogółem	400	100,0

Pytanie I 4. Przyznaję, że zasłużyłem swoim dotychczasowym zachowaniem na osadzenie mnie w ośrodku, w którym przebywam

	Częstość	Procent
nigdy bądź bardzo rzadko	198	49,5
Czasem	58	14,5
zawsze bądź bardzo często	139	34,8
brak danych	5	1,3
Ogółem	400	100,0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Skala poczucia	Poczucie winy	Brak poczucia winy
0,00	1,0	,3
1,00	8,0	3,3
2,00	19,5	8,0
3,00	19,8	13,3
4,00	13,5	15,0
5,00	12,8	16,0
6,00	13,0	13,5
7,00	6,0	12,8
8,00	4,0	8,3
9,00	1,8	5,5
10,00	,8	4,3

Tabela nasilenia poczucie winy vs braku poczucie winy.

Stosunek poczucia winy (silny) do braku poczucia winy (silny) wynosi odpowiednio 12,5 % do 30,8%.

Tabela powyższa ukazuje mniejsze nasilenie poczucia winy w stosunku do jej nie odczuwania.

Zdecydowanie więcej jednostek silnie odczuwa brak poczucia winy niż poczucia winy. Dodatkowo, jeśli jednostki odczuwają poczucie winy to jest ono zdecydowanie słabsze. Słabe poczucie winy odczuwa 48,3% jednostek, zaś słaby brak poczucia winy odczuwa jedynie 24,8% badanych.

Analiza wyników w grupie danych poczucia winy vs braku poczucia winy. Wyniki wykazałyby istotne statystycznie różnice.

Średnio, o wiele więcej jednostek odczuwa brak poczucia winy niż winę.

Statystyki dla prób zależnych

Para	Średnia	N	Odchylenie standardowe	Błąd standardowy średniej
Poczucie winy	3,9925	400	2,09844	,10492
Brak poczucia winy	5,2725	400	2,29159	,11458

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Korelacje dla prób zależnych

	N	Korelacja	Istotność
Poczucie winy & brak poczucia winy	400	-,685	,000

ZAŁĄCZNIK 3 (SAMOOCENA)

Twierdzenia	Częstość	Procent
Osoby przejawiające bardzo duże problemy z samooceną - samoocena nieadekwatna	184	46,0
Osoby o samoocenie niestabilnej	88	22,0
Osoby o znacznych problemach z samooceną	128	32,0
Ogółem	400	100,0

Analiza wykazała, że u 32% jednostek występuje bardzo nieadekwatne poczucie własnej samooceny, zaś 22% jednostek wykazuje niestabilne poczucie własnej wartości. Podsumowując u 54% badanych wstępują duże problemy z adekwatną oceną własnej osoby.

Pozostałe osoby wykazują słabsze problemy z oceną swojego zachowania i siebie, aczkolwiek nadmienić należy, że u nich również nie występuje adekwatna i stabilna samoocena. Badania wykazały, że w całej badanej grupie nie było ani jednej osoby z samooceną stabilną i adekwatną!. Te wyniki są również istotne z punktu widzenia kolejnych analiz materiału empirycznego. Wiele jednostek próbuje „pokazać” się z jak najlepszej strony, wybierając takie odpowiedzi, które są uznane społecznie, ale nie koniecznie uznane przez samego respondenta „Czego oczekuje od mnie wychowawca, co powinienem zaznaczyć, aby przekonać ich, że nie jestem taki zły:” Takie działania pozwalają jednostce myśleć o sobie lepiej i podtrzymywać poczucie własnej wartości.

Samoocena niestabilna może występować w dwóch postaciach: jako samoocena jeszcze nieukształtowana lub jako samoocena ulegająca zmianom pod wpływem aktualnych doświadczeń. Zarówno zaniżona, jak i zawyżona samoocena (czyli nieadekwatna samoocena) prowadzi do różnego rodzaju konfliktów. Najczęściej w sferze relacji z innymi, co w konsekwencji prowadzi do zaburzeń przystosowania społecznego. Osoby z zawyżoną

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

czy nieadekwatną samooceną, przede wszystkim nie wykorzystują szans na osiągnięcie sukcesu w dziedzinach, do których mają predyspozycje. Jednostka, która ma niewyraźny obraz samego siebie, jest najbardziej podatna na wszelkie wpływy społeczne.

Dzięki adekwatnej i stabilnej samoocenie jednostka czuje się osobą: kompetentną, postępującą moralnie i lubianą przez innych. Jednym ze sposobów kształtowania adekwatnej i stabilnej samooceny jest nabywanie przez jednostkę nowych kompetencji. Dzięki temu nabierze wiary w siebie i nie będzie bała się podejmować realizacji zadań trudniejszych z obawy przed niepowodzeniem.

Tabela krzyżowa

Poziom samooceny	PLACÓWKI			Ogółem
	MOW	MOS	inne placówki resocjalizacyjne	
Osoby przejawiające bardzo duże problemy z samooceną - samoocena nieadekwatna	44,3%	55,7%	41,3%	46,1%
Osoby o samoocenie niestabilnej	19,9%	21,6%	25,4%	22,1%
Osoby o znacznych problemach z samooceną	35,8%	22,7%	33,3%	31,8%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
N	176	96	126	400

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

ZAŁĄCZNIK 4 (POSTAWY W SYTUACJACH TRUDNYCH)

Tabele częstości udzielanych odpowiedzi

Jeżeli nie ma żadnej możliwości zmiany, staram się przyjąć trudną sytuację i zaakceptować jej skutki

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	96	23,8	23,8	23,8
	nie potrafię powiedzieć	54	13,4	13,4	37,1
	tak	253	62,6	62,6	99,8
	brak danych	1	,2	,2	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Im bardziej zastanawiam się nad trudną sytuacją, tym bardziej mam poczucie jej beznadziejności

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	144	35,6	35,6	35,6
	nie potrafię powiedzieć	90	22,3	22,3	57,9
	tak	169	41,8	41,8	99,8
	brak danych	1	,2	,2	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Trudną sytuację staram się jak najdokładniej przeanalizować i poznać ją z różnych stron

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	68	16,8	16,8	16,8
	nie potrafię powiedzieć	48	11,9	11,9	28,7
	tak	284	70,3	70,3	99,0
	brak danych	4	1,0	1,0	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Nie mogę poradzić sobie z silnymi, negatywnymi emocjami związanymi z trudną sytuacją

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	207	51,2	51,2	51,2
	nie potrafię powiedzieć	75	18,6	18,6	69,8
	tak	117	29,0	29,0	98,8
	brak danych	5	1,2	1,2	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

W trudnej sytuacji zazwyczaj poszukuję wsparcia ze strony innych ludzi

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	113	28,0	28,0	28,0
	nie potrafię powiedzieć	65	16,1	16,1	44,1
	tak	224	55,4	55,4	99,5
	brak danych	2	,5	,5	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

**Zazwyczaj nie mam sił, aby w trudnej sytuacji podjąć jakiekolwiek działania służące jej rozwiązaniu -
czekam, że może ktoś inny znajdzie dla mnie jakieś rozwiązanie**

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	245	60,6	60,6	60,6
	nie potrafię powiedzieć	76	18,8	18,8	79,5
	tak	83	20,5	20,5	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Najczęściej poszukuję wszelkich "za" i "przeciw" trudnego wydarzenia

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	93	23,0	23,0	23,0
	nie potrafię powiedzieć	103	25,5	25,5	48,5
	tak	206	51,0	51,0	99,5
	brak danych	2	,5	,5	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Gdy spotka mnie coś trudnego staram się unikać myślenia o danej sytuacji, wolę udawać, że nic się nie stało

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	215	53,2	53,2	53,2
	nie potrafię powiedzieć	67	16,6	16,6	69,8
	tak	120	29,7	29,7	99,5
	brak danych	2	,5	,5	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Staram się być silną osobą i wierzyć głęboko, że w trudnej sytuacji sobie poradzę

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	62	15,3	15,3	15,3
	nie potrafię powiedzieć	58	14,4	14,4	29,7
	tak	282	69,8	69,8	99,5
	brak danych	2	,5	,5	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Gdy przeżywam trudne wydarzenie staję się człowiekiem drażliwym, rozgoryczonym, poirytowanym

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	124	30,7	30,7	30,7
	nie potrafię powiedzieć	97	24,0	24,0	54,7
	tak	182	45,0	45,0	99,8
	brak danych	1	,2	,2	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Wykorzystuję własne wcześniejsze doświadczenia, dotyczące radzenia sobie z innymi problemami, aby pomóc sobie w trudnej sytuacji

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	67	16,6	16,6	16,6
	nie potrafię powiedzieć	75	18,6	18,6	35,1
	tak	261	64,6	64,6	99,8
	brak danych	1	,2	,2	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Gdy spotyka mnie coś bardzo trudnego koję swój ból za pomocą alkoholu, środków uspokajających lub odurzających, czy sięgania po jedzenie

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	254	62,9	62,9	62,9
	nie potrafię powiedzieć	44	10,9	10,9	73,8
	tak	99	24,5	24,5	98,3
	brak danych	7	1,7	1,7	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

W trudnej sytuacji szukam głębszego sensu w tym, co się wydarzyło, staram się spojrzeć na trudności poprzez pryzmat wartości, które uznaję za najważniejsze w moim życiu

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	95	23,5	23,5	23,5
	nie potrafię powiedzieć	122	30,2	30,2	53,7
	tak	177	43,8	43,8	97,5
	brak danych	10	2,5	2,5	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Staram się nie zastanawiać nad daną trudną sytuacją, przecież zawsze „jakoś to będzie”

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	177	43,8	43,8	43,8
	nie potrafię powiedzieć	69	17,1	17,1	60,9
	tak	146	36,1	36,1	97,0
	brak danych	12	3,0	3,0	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Z najbliższymi mi osobami dzielę się tym, co czuję i co przeżywam w związku z trudną sytuacją

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	106	26,2	26,2	26,2
	nie potrafię powiedzieć	63	15,6	15,6	41,8
	tak	219	54,2	54,2	96,0
	brak danych	16	4,0	4,0	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

W trudnej sytuacji użalam się nad sobą lub wpadam w rozpacz

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	217	53,7	53,7	53,7
	nie potrafię powiedzieć	67	16,6	16,6	70,3
	tak	109	27,0	27,0	97,3
	brak danych	11	2,7	2,7	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Usiłuję zrobić wszystko to, co jest możliwe, aby zaakceptować trudną sytuację i dostosować się do niej

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	82	20,3	20,3	20,3
	nie potrafię powiedzieć	80	19,8	19,8	40,1
	tak	230	56,9	56,9	97,0
	brak danych	12	3,0	3,0	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Gdy spotka mnie bardzo trudna sytuacja, znoszę ją tak źle, że rozważam możliwości popełnienia samobójstwa

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	282	69,8	69,8	69,8
	nie potrafię powiedzieć	54	13,4	13,4	83,2
	tak	57	14,1	14,1	97,3
	brak danych	11	2,7	2,7	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Staram się przypominać sobie inne wydarzenia, w których udało mi się pokonać przeciwności, aby z tego czerpać siły w poradzeniu sobie z trudną sytuacją

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	78	19,3	19,3	19,3
	nie potrafię powiedzieć	101	25,0	25,0	44,3
	tak	218	54,0	54,0	98,3
	brak danych	7	1,7	1,7	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Rozważam najtragiczniejsze scenariusze przyszłości, które mogą być konsekwencją trudnej sytuacji

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	177	43,8	43,8	43,8
	nie potrafię powiedzieć	105	26,0	26,0	69,8
	tak	113	28,0	28,0	97,8
	brak danych	9	2,2	2,2	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

W trudnej sytuacji staram się nie tracić nadziei

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	54	13,4	13,4	13,4
	nie potrafię powiedzieć	53	13,1	13,1	26,5
	tak	280	69,3	69,3	95,8
	brak danych	17	4,2	4,2	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Buntuję się na trudne zdarzenie, przeżywam emocjonalny sprzeciw, czuję się człowiekiem

skrzywdzonym przez los

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	187	46,3	46,3	46,3
	nie potrafię powiedzieć	83	20,5	20,5	66,8
	tak	122	30,2	30,2	97,0
	brak danych	12	3,0	3,0	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Podejmuję wszelkie działania służące pomocą w przyjęciu i rozwiązaniu trudnej sytuacji

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	72	17,8	17,8	17,8
	nie potrafię powiedzieć	77	19,1	19,1	36,9
	tak	247	61,1	61,1	98,0
	brak danych	8	2,0	2,0	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

W sytuacji trudnej izoluję się od ludzi, zamykam się w sobie, wycofuję się z wszelkiej aktywności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	220	54,5	54,5	54,5
	nie potrafię powiedzieć	67	16,6	16,6	71,0
	tak	103	25,5	25,5	96,5
	brak danych	14	3,5	3,5	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Gdy spotyka mnie coś trudnego rozmyślam z goryczą, dlaczego ta trudna sytuacja spotkała właśnie mnie

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	164	40,6	40,6	40,6
	nie potrafię powiedzieć	75	18,6	18,6	59,2
	tak	156	38,6	38,6	97,8
	brak danych	9	2,2	2,2	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Na trudną sytuację reaguję głębokim przygnębieniem lub załamaniem

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	180	44,6	44,6	44,6
	nie potrafię powiedzieć	72	17,8	17,8	62,4
	tak	142	35,1	35,1	97,5
	brak danych	10	2,5	2,5	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

W trudnej sytuacji jestem tak roztrzęsiony, że nie mogę spać, ani troszczyć się

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	206	51,0	51,0	51,0
	nie potrafię powiedzieć	69	17,1	17,1	68,1
	tak	121	30,0	30,0	98,0
	brak danych	8	2,0	2,0	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Jeśli nic nie da się zmienić w trudnej sytuacji - staram się pogodzić z rzeczywistością

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	87	21,5	21,5	21,5
	nie potrafię powiedzieć	70	17,3	17,3	38,9
	tak	236	58,4	58,4	97,3
	brak danych	11	2,7	2,7	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Gdy jest mi zbyt trudno znajduję ukojenie w myśleniu o odejściu z tego świata jako o rozwiązaniu problemu

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	248	61,4	61,4	61,4
	nie potrafię powiedzieć	79	19,6	19,6	80,9
	tak	69	17,1	17,1	98,0
	brak danych	8	2,0	2,0	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Gdy jest mi zbyt trudno znajduję ukojenie w myśleniu o odejściu z tego świata jako o rozwiązaniu problemu

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	nie	79	19,6	19,6	19,6
	nie potrafię powiedzieć	66	16,3	16,3	35,9
	tak	252	62,4	62,4	98,3
	brak danych	7	1,7	1,7	100,0
	Ogółem	404	100,0	100,0	

WYNIKI CAŁOŚCI – INTERPRETACJA UZYSKANYCH WYNIKÓW

W poniższej tabeli zestawiono dane podejścia intelektualnego do sytuacji trudnej

PODEJŚCIE INTELEKTUALNE

SKALA	Częstość	Procent	Procent skumulowany
bardzo niskie	26	6,5	6,5
niskie	85	21,3	27,8
średnie	167	41,8	69,5
wysokie	98	24,5	94,0
bardzo wysokie	24	6,0	100,0
Ogółem	400	100,0	

Prawie 30% badanych przejawia wyniki bardzo niskie bądź niskie w podejściu intelektualnym a w sumie 70% procent osób ma wyniki niskie i średnie.

Niskie wyniki świadczą o poczuciu beznadziejności lub też o unikaniu myślenia o trudnej sytuacji. Zamiast poszukiwania realnych rozwiązań dana osoba tragizuje rozważając najtragiczniejsze scenariusze przyszłości, które mogą być konsekwencją trudnej sytuacji. Tego typu postawy odbierają chęć działania i pogłębiają negatywny nastrój.

Uzyskanie wyższych wyników przez jednostkę w tej skali powinny świadczyć, o fakcie, że dana osoba stara się jak najdokładniej przeanalizować trudną sytuację i poznać ją z różnych perspektyw, poszukiwać wszelkich "za" i "przeciw" trudnego wydarzenia i głębszego sensu w tym, co się wydarzyło. Niestety w kontekście wcześniejszych danych empirycznych (samooceny) są one niepokojące, gdyż świadczą o tym, że znaczna część osób stara się przedstawić w jak najkorzystniejszej sytuacji, pomimo, że uzyskał wyniki wcale nie analizuje sytuacji trudnej. Uzyskane

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

tu wyniki, jednoznacznie świadczą, że jednostka maskuje swój faktyczne podejście do rozwiązywania problemu. Przy nieadekwatnej samoocenie wyniki wysokie czy bardzo wysokie w podejściu intelektualnym nie mogą być uznane za niezawodne. Jak wspomniano, taki układ danych świadczy o konfabulacji i koloryzacji przez jednostkę. Podjęcie odpowiednich działań terapeutycznych, pozwoli na zmianę tego stanu rzeczy.

W kolejnej tabeli zestawiono dane krzyżowe, czyli wynik nasilenia podejścia intelektualnego w zależności od rodzaju placówki resocjalizacyjnej.

Tabela krzyżowa – wynik podejścia intelektualnego a miejsca przebywania w placówce

wynik		Placówka		
		MOW	MOS	Inne placówki resocjalizacyjne
niski		55,0%	31,5%	13,5%
średni		41,9%	28,1%	29,9%
wysoki		45,1%	28,7%	26,2%
Ogółem		100,0%	100,0%	100,0%

Zarówno w MOW jak i MOS najczęściej jednostek osiąga wyniki niskie. Wysokie wyniki świadczą o silnej potrzebie akceptacji społecznej. Najsilniej zależność tą obserwuje się w tzw.; innych placówkach resocjalizacyjnych.

Dane zbiorcze dla podejścia emocjonalnego zestawiono w tabeli poniżej

PODEJŚCIE EMOCJONALNE

SKALA	Częstość	Procent	Procent skumulowany
bardzo niskie	22	5,5	5,5
niskie	117	29,3	34,8
średnie	130	32,5	67,3
wysokie	113	28,3	95,5
bardzo wysokie	18	4,5	100,0
Ogółem	400	100,0	

Prawie 35% badanych uzyskało wyniki niskie w podejściu emocjonalnym.

Niskie wyniki świadczą o emocjonalnych trudnościach w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami. Dana osoba uważa się nad sobą, wpada w rozpacz, lub też buntuje się, stając wobec trudności. Bardzo niskie wyniki mogą świadczyć o tym, że dana osoba izoluje się od ludzi, wycofuje się

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

z wszelkiej aktywności. Stąd też niskie wyniki uzyskane w tej skali wskazują na konieczność konsultacji psychologicznej lub psychiatrycznej.

Podobnie jak we wcześniejszym opisie, wysokie wyniki (32,8%), również budzą niepokój. Przy nieadekwatnej samoocenie, nie ma możliwości, aby uzyskać faktyczny i zgodny z obiektywną rzeczywistością wyniki wysoki w w/w skali. Uzyskany wysoki wyniki przez respondentów jest swoistą „mistyfikacją” rzeczywistości.

Poniżej zestawiono wyniki dla osób przebywających w MOW, MOS i innych placówkach resocjalizacyjnych.

Tabela krzyżowa – wynik podejścia emocjonalne miejsca przebywania w placówce

wyniki		placówka		
		MOW	MOS	Inne placówki resocjalizacyjne
	niskie	36,0%	33,3%	34,0%
	średnie	33,9%	31,6%	30,9%
	wysokie	30,1%	35,0%	35,1%
Ogółem		100,0%	100,0%	100,0%

Tabela poniższa zawiera zestawienie danych dla podejścia działaniowego

PODEJŚCIE DZIAŁANIOWE

SKALA	Częstość	Procent	Procent skumulowany
bardzo niskie	28	7,0	7,0
niskie	88	22,0	29,0
średnie	163	40,8	69,8
wysokie	105	26,3	96,0
bardzo wysokie	16	4,0	100,0
Ogółem	400	100,0	

Im wyższe wyniki uzyskane w tej skali tym bardziej dana osoba stara się podejmować różnego typu działania służące pomocą w przyjęciu i rozwiązaniu trudnej sytuacji, aktywnie szukać wsparcia, dotyczącego uzyskania pomocy oraz wykorzystuje własne wcześniejsze doświadczenia, dotyczące radzenia sobie z innymi problemami, aby pomóc sobie w aktualnej sytuacji. Podejmuje starania, aby zaakceptować trudną sytuację i dostosować się do niej.

Natomiast niskie wyniki świadczą o poczuciu bezradności, braku sił, oczekiwaniu, że ktoś inny zainteresuje się, wyręczy, pomoże, znajdzie jakieś rozwiązanie. Im niższe wyniki tym bardziej

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

dana osoba poszukuje nieprawidłowych rozwiązań – wycofuje się z życia lub koi swój ból za pomocą alkoholu czy środków uspokajających lub odurzających. Takich osób jest prawie 30%, i prawie 70% z niskimi i średnimi wynikami.

Poniżej zestawiono wyniki dla osób przebywających w MOW, MOS i innych placówkach resocjalizacyjnych.

Tabela krzyżowa – wynik podejścia działaniowego a miejsca przebywania w placówce

		placówka		
		MOW	MOS	Inne placówki resocjalizacyjne
	niskie	28,0%	30,8%	28,9%
	średnie	41,4%	43,6%	36,1%
	wysokie	30,6%	25,6%	35,1%
Ogółem		100,0%	100,0%	100,0%

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

OPIS PRODUKTU FINALNEGO (IOR)

1. OPIS INNOWACJI, W TYM PRODUKTU FINALNEGO

1.1 Istota innowacji (Na czym polega innowacja?)

Innowacja polega na zastosowaniu nowych, bardziej skutecznych od obecnie stosowanych, oddziaływań resocjalizacyjnych ukierunkowanych na nieletnie jednostki niedostosowane społecznie. Nowatorskie podejście polega na objęciu nieletnich, przebywających w placówkach socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, oddziaływaniami opracowanymi na podstawie wyników diagnozy przeprowadzonej na 400 UP. Zaproponowana innowacja jest więc wynikiem świadomego i celowego doboru poszczególnych etapów działań, składających się na cykl szkoleń, zmierzających do zmiany postaw jednostek. Konstruując innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne (IOR), kierowano się następującymi zasadami:

- zajęcia powinny motywować do podejmowania aktywności
- zajęcia powinny być atrakcyjne dla danej grupy wiekowej oraz płci
- zajęcia powinny opierać się na metodach twórczej resocjalizacji
- zajęcia powinny kształtować u nieletnich następujące cechy: cierpliwość, empatię, chęć niesienia pomocy innym, umiejętność współpracy oraz motywację do osiągnięcia wytyczonego celu

Mając na uwadze powyższe zasady, innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne (IOR) opracowano tak, aby:

- uczestnictwo w cyklu szkoleń było możliwe tylko dla tych wychowanków, którzy przestrzegają regulaminu placówki, w której przebywają;
- każdy z pięciu etapów różnił się poziomem atrakcyjności (od najmniej do najbardziej atrakcyjnego);
- uczestnictwo w kolejnym etapie było uwarunkowane zaliczeniem, tj. zdobyciem kompetencji w poprzednim;
- każdy etap kończył się dokumentem potwierdzającym nabyte kwalifikacje.

Nowatorskie oddziaływania resocjalizacyjne (IOR) przyczyniają się więc do:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

- Kształtowanie motywacji do podejmowania działań ukierunkowanych na zdobywanie wiedzy i umiejętności (deklarowana przez odbiorców chęć uczestniczenia w szkoleniach);
- Podniesienia samooceny; dzięki adekwatnej i stabilnej samoocenie jednostka czuje się osobą: kompetentną, postępującą moralnie i lubianą przez innych. Jednym ze sposobów kształtowania adekwatnej i stabilnej samooceny jest nabywanie przez jednostkę nowych kompetencji. Dzięki temu nabierze wiary w siebie i nie będzie bała się podejmować realizacji zadań trudniejszych z obawy przed niepowodzeniem;
- Kształtowania motywacji do poprawnych zachowań (zajęcia są atrakcyjne dla chłopców w wieku dojrzewania, ale jedynie ci wychowankowie będą mogli brać czynny udział w szkoleniach, którzy stosują się do regulaminu obowiązującego w ich placówkach);
- Kształtowania pozytywnych cech, np. takich jak: cierpliwość, systematyczność, sumienność, współpraca, zdrowe zasady rywalizacji itp. (warunkiem przystąpienia do kolejnego etapu cyklu szkoleń (bardziej atrakcyjnego), jest zdobycie kompetencji w poprzednim: nie można otrzymać karty młodszego ratownika WOPR, jeśli UP nie opanuje umiejętności pływania; nie można wziąć udziału w kursie sternika motorowodnego, bez uzyskania karty młodszego ratownika itd.);
- Kształtowania umiejętności właściwego planowania i dążenia do wytyczonego celu (UP, który zaplanuje sobie i wytyczy cel zaliczenia wszystkich etapów i tym samym zdobycia poszczególnych kwalifikacji, musi precyzyjnie zaprojektować kilka miesięcy swojego życia. Musi też jasno i dojrzałe przemyśleć najbliższą przyszłość w kontekście pokonywania kolejnych etapów IOR.

Wymienione powyżej zasady zostały uwzględnione w opracowaniu IOR, na które składa się cykl następujących szkoleń:

- nauka pływania- uczestnicy zostaną podzieleni na grupy, a każda z grup zrealizuje 15 godzin zajęć;
- doskonalenie nauki pływania i przygotowanie do egzaminu na młodszego ratownika wodnego i zdobycie karty członka WOPR - uczestnicy zostaną podzieleni na grupy, a każda z nich zrealizuje 45 godzin zajęć;

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

- zdobycie uprawnień sternika motorowodnego – uczestnicy zostaną podzieleni na grupy, a każda z nich zrealizuje po 28 godzin szkolenia; uczestnicy zdobędą kartę sternika motorowodnego, która jest uznawana na całym świecie; uprawnienia takie mogą przydać się w reagowaniu kryzysowym lub w codziennym życiu przy niesieniu pomocy ludziom, którzy znaleźli się w niebezpieczeństwie utraty życia w wodzie;
- niesienie pomocy na łodzi w trakcie klęsk żywiołowych; kurs trwa 24 godziny;
- szkolenie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy; szkolenie trwa 66 godzin i obejmuje naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, naukę rozcinania samochodu i właściwego transportowania ofiar wypadków; zajęcia będą prowadzone z ratownikami medycznymi i strażakami OSP;
- warsztaty dające kwalifikacje do pracy z osobami niepełnosprawnymi - wolontariusz/opiekun osoby niepełnosprawnej; 50 godzin; zajęcia będą odbywać się na terenie placówek MOW, MOS, ZP oraz zostanie zrealizowane 60 h warsztatów z psychologiem, socjologiem lub pedagogiem dla wszystkich wychowanków.

Efektem, a tym samym celem głównym zastosowania IOR będzie zmiana postaw u jednostek niedostosowanych społecznie, przebywających w MOW, MOS i ZP na terenie woj. świętokrzyskiego. W dalszej perspektywie oddziaływania te będą stosowane również w placówkach tego typu w całej Polsce.

1.1.1. Przygotowania do procesu badawczego

Nowe podejście polega na wykorzystaniu doświadczeń zagranicznych. W tym celu przestudiowano literaturę przedmiotu i zebrano informacje o pracy wychowawczej z zaburzonymi jednostkami. Główny wzorzec stanowiły Włochy, jako państwo, które uznano za wzór efektywności oddziaływań resocjalizacyjnych na nieletnich sprawców zachowań przestępczych.

1.1.2 Powołanie grupy naukowców do stworzenia narzędzi badawczych

Nowe podejście w tym obszarze polega na stworzeniu oraz doborze narzędzi badawczych uwzględniających specyfikę wieku i rodzaju zaburzonych zachowań (400 UP). Metodologia badań posiada więc cechy innowacyjności. Zebrana na etapie przygotowania wniosku o dofinansowanie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

wiedza odnośnie problemu, pozwoliła na takie opracowanie oraz dobór kwestionariuszy ankiet, dzięki którym zjawisko niedostosowania społecznego (400 UP) zostanie zdiagnozowane w kilku obszarach (sytuacja rodzinna i społeczna, samoocena, skala poczucia winy oraz postawy w sytuacjach trudnych). Ponadto opracowano narzędzie badawcze dla dyrektorów i wychowawców w/w placówek, aby poznać UP w ich percepcji, w kontekście problemów pedagogicznych i psychologicznych.

1.1.3 Diagnoza grupy docelowej

Nowe jest podejście do procesu badawczego, bowiem diagnoza polegała na indywidualnym podejściu do każdego badanego UP i była wzbogacona wiedzą na ich temat, otrzymaną na podstawie badań przeprowadzonych wśród kadry wychowawców. Dokonano kompleksowej, szczegółowej diagnozy (400 UP) opartej na kryteriach ortodydaktyki, która zakłada, iż skuteczność form nauczania i oddziaływań resocjalizacyjnych uzależniona jest od dobrej znajomości każdego wychowanka, tj. jego nastawień, postaw, stanu integracji, stanu psychofizycznego (nasilenie, dynamika, tryb itp.) stanowiącego podłoże wykołajenia społecznego oraz określenia dyspozycji motywacyjnych. Ponadto badaniami ankietowymi objęto także 7 dyrektorów i 20 wychowawców placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, od których uzyskano dane dotyczące problemów pedagogicznych i psychologicznych. Rezultaty tych badań posłużą pogłębieniu wiedzy o pedagogicznych i psychologicznych problemach wychowanków.

1.1.4 Analiza i opracowanie wyników badań

Komplety wypełnionych ankiet przekazano statystykowi – analitykowi, który stworzył bazę danych i zawarł w niej wszystkie wyniki, a następnie dokonał ich analizy. Dzięki temu poznane zostały przyczyny niedostosowania społecznego oraz skala i rodzaje deficytów w obszarze postaw w sytuacjach trudnych u 400 UP.

1.1.5 Zapoznanie dyrekcji i wychowawców z wynikami badań oraz przekazanie im praktycznych rozwiązań.

Nowy sposób upowszechniania wyników badań, który jest połączony z konsultacjami merytorycznymi w celu opracowania wstępnej wersji produktu. Zaprezentowano na spotkaniu nowe

Człowiek – najlepsza inwestycja

(IOR), bardziej skuteczne od obecnie stosowanych, praktyczne podejście do zmniejszania skali zjawiska niedostosowania społecznego nieletnich, przebywających w placówkach socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych. Wypracowano wspólne stanowisko do rozpoczęcia etapu testowania nowego produktu, którego założonym efektem jest zmiana postaw (w trzech komponentach: emocji, wiedzy i zachowania) u nieletnich sprawców zachowań przestępczych. Uświadomiono użytkowników o skuteczności opracowanych IOR i potrzebie testowania w ich placówkach.

1.2 Komu służy, kto będzie mógł ją wykorzystywać w przyszłości

Dobór grupy docelowej dokonany został na podstawie ustaleń statystycznych, które poprzedzone zostały konsultacjami z dyrektorami placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych z terenu woj. świętokrzyskiego. Wielkość grupy docelowej jest płynna, a spowodowane jest to dużą mobilnością wychowanków ośrodków. Mobilność uzależniona jest od długości pobytu chłopców w ośrodkach, a ta z kolei od postanowienia sądu rodzinnego oraz od zmiany zachowania (postępów w resocjalizacji). Założono, iż w I etapie grupą docelową objętą badaniem będzie ok. 400 wychowanków, 7 dyrektorów i 20 wychowawców MOW-ów, MOS-ów i ZP z terenu woj. świętokrzyskiego. W II etapie, tj. testowaniu, opracowanych IOR, grupą docelową będą:

a) Użytkownicy: 7 dyrektorów i 14 wychowawców

b) Odbiorcy: 110 wychowanków

Do udziału w testowaniu IOR zostali zakwalifikowani sami chłopcy, co wynika ze specyfiki MOW-ów, MOS-ów i ZP z terenu woj. świętokrzyskiego. Rekrutacja do II etapu projektu jest rekrutacją zamkniętą. W projekcie założono, że odbywać się będzie z grupy 199 wychowanków MOW-ów. Po zastosowaniu jednak pewnych zmian, które wyjaśniono poniżej (włączenie do etapu testowania chłopców z MOS-ów i ZP), rekrutacja będzie odbywać się z grupy 400 UP, wychowanków MOW-ów, MOS-ów i ZP. Warunkiem dopuszczenia do niej jest poprawne zachowanie chłopców, tj. zgodne z regulaminem placówki. O wyborze decydować będą wychowawcy i dyrekcja. Liczba wychowanków zakwalifikowanych do testowania, tj. 110 chłopców, na ogólną liczbę: 400 UP, gwarantuje przede wszystkim realizację celu Projektu uzyskanie wyników badań ewaluacyjnych na wymagany w statystyce poziomie ufności, co pozwoli uogólnić wyniki na pozostałe ośrodki.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

Innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne, jeśli przejdą pozytywnie etap testowania, będą mogły służyć młodzieży niedostosowanej społecznie przebywającej w ośrodkach socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych w całym kraju. Na obecnym etapie założono, iż grupę docelową stanowi 400 chłopców z MOW, MOS i ZP z terenu woj. świętokrzyskiego. Innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne będą natomiast testowane na 110 chłopcach z MOW, MOS i ZP.

Na etapie przygotowania do badań uznano jednak, iż większą wiedzę na temat przyczyn niedostosowania społecznego będzie można otrzymać w sytuacji, gdy obejmie się diagnozą jednostki niedostosowane społecznie z innych, niż w/w placówki, tj.: OHP, Zakład Karny, Ośrodek Leczenia Narkomanii. Grupę docelową stanowi więc 400 chłopców i mężczyzn z w/w placówek. Konsekwencją takiej decyzji jest również zmiana grupy, na której będzie testowany produkt. Testowanie będzie odbywać się na grupie 110 chłopcach z MOS, MOW, i ZP, a nie jak było założone we wniosku o dofinansowanie, jedynie z MOW. Taka decyzja wynika z faktu, iż wychowankowie z tych placówek odznaczają się zróżnicowanym poziomem niedostosowania społecznego (najmniej – z MOS-ów, a najbardziej z ZP). Będzie więc możliwość skierowania wypracowanego produktu do większej liczby odbiorców. Ponadto, wyniki testowania (weryfikacja po zakończeniu cyklu szkoleń) dostarczą wiedzy, w której grupie (tj. o jakim poziomie zaburzonych zachowań), innowacyjne oddziaływania resocjalizacyjne odniosły większe efekty odnośnie zmiany postaw.

1.3 Warunki, jakie muszą być spełnione, by zadziałała innowacja

1.3.1 Przygotowanie użytkowników

Innowacja jest tworzona przez kadrę pedagogiczną z dużym doświadczeniem z zakresu resocjalizacji. W ramach projektu zaplanowano spotkanie mające na celu upowszechnienie wyników badań oraz przeprowadzenie konsultacji merytorycznych pod kątem opracowania wstępnej wersji produktu oraz strategii wdrażania produktu. Spotkanie ma także na celu przedyskutowanie pod względem merytorycznym i logistycznym tematyki warsztatów (66 godzin) dla użytkowników, a więc dla dyrektorów, nauczycieli i wychowawców MOS-ów, MOW-ów i ZP.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

1.3.2 Warunki instytucjonalno-prawne

Zostało zorganizowane spotkanie z pracownikami MOS, MOW i ZP oraz WOPR w celu nawiązania współpracy w ramach projektu. Dyrekcja i przedstawiciele w/w placówek otrzymali pisemne zaproszenie do wzięcia udziału we wspólnym przedsięwzięciu oraz zaproponowano spotkanie w biurze projektu. Na spotkaniu informacyjnym poinformowani zostali o założeniach projektu, celach oraz uzgodniono warunki wspólnych działań.

1.3.3 Warunki techniczne

Dla potrzeb testowania produktu oraz dla potrzeb kontynuacji wykorzystania wypracowanych produktów zostanie zakupiony następujący sprzęt: łódka powodziowa, silnik, kamizelki, wiosła, pagaj, manekin, defibrylator, torba R1, aparat fotograficzny z akcesoriami, aparat cyfrowy ze statywem, etui, kompletem baterii.

Sprzęt zakupiony w ramach projektu będzie mógł być nieodpłatnie udostępniony innym placówkom socjalizacyjnym i resocjalizacyjnym z terenu Polaki, które zgłoszą gotowość prowadzenia u siebie IOR.

1.4. Efekty, jakie może przynieść jej zastosowanie

Wykorzystanie naszego produktu planujemy przede wszystkim w MOW-ach, MOS-ach i ZP województwa świętokrzyskiego. Na podstawie wyników badań oraz wywiadów przeprowadzanych w w/w placówkach wiemy, że ośrodki te borykają się z podobnymi problemami odnośnie zachowania, emocji i braków edukacyjnych swoich podopiecznych. Zakładamy, że zastosowana innowacja przyniesie zmianę postaw, u wychowanków placówek socjalizacyjnych i resocjalizacyjnych, w trzech obszarach: wiedzy, zachowania i emocji. Jeśli rezultaty projektu zostaną osiągnięte, to z IOR mogą skorzystać wychowankowie placówek tego typu w całym kraju oraz wychowankowie schronisk dla nieletnich, a także każda inna placówka, pod opieką której znajdują się jednostki wykazujące cechy niedostosowania społecznego.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

1.5 Efekty, które będzie obejmować innowacja.

Produktem finalnym projektu będą opracowane **Innowacyjne Oddziaływania Resocjalizacyjne (IOR)**, które przyczynią się do zmiany postaw (w trzech komponentach: wiedzy, emocji i zachowania) u 400 UP-wychowanków placówek resocjalizacyjnych i socjalizacyjnych z terenu woj. świętokrzyskiego.

Produkty składające się na produkt finalny: IOR oparte są na zasadach dydaktycznych i wychowawczych, które zakładają, min.: stopniowanie trudności oraz konsekwencję polegającą na założeniu, iż jedynie poprawne opanowanie, czy też właściwe wywiązanie się z zadań określonych w pierwszym etapie, daje szansę udziału w następnym itd. Innymi słowy: warunkiem przystąpienia do kolejnego szkolenia, jest otrzymanie patentu z poprzedniego. Ponadto, zakończenie przez wychowanków poszczególnych etapów jest nagradzane stosownym dokumentem, potwierdzającym kwalifikacje (np. karta pływacka, czy karta młodszego ratownika wodnego, karta sternika motorowodnego itd).

Naukowcy (M. Konopczyński, 2007) wskazują na fakt, iż aktywność fizyczna dla młodzieży nieprzystosowanej społecznie dostarcza wielu pozytywnych wzmocnień oraz wyraźnie poprawia samopoczucie. Jest to w znacznej mierze spowodowane następującymi czynnikami:

- wzmożonym tempem dynamiki ustrojowej;
- wrażeniami natury estetycznej i intelektualnej;
- przeżyciami emocjonalnymi wynikającymi ze współdziałania, współzawodnictwa i współżycia grupowego;
- świadomością rosnącej własnej mocy i siły sprawczej;
- poczuciem wzrostu zaradności życiowej;
- jasno zarysowującymi się celami działania

Mając na uwadze powyższe, opracowano produkty składające się na produkt finalny:

- nauka pływania- uczestnicy zostaną podzieleni na 9 grup, a każda z grup zrealizuje 15 godzin zajęć

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

- doskonalenie nauki pływania i przygotowanie do egzaminu na młodszego ratownika wodnego i zdobycie karty członka WOPR - uczestnicy zostaną podzieleni na 9 i 20 grup, a każda z nich zrealizuje odpowiednio 15 h i 30 h zajęć
- zdobycie uprawnień sternika motorowodnego –uczestnicy zostaną podzieleni na 7 grupy z każdego ośrodka po jednej grupie, a każda z nich zrealizuje po 28 godzin szkolenia; uczestnicy zdobędą kartę sternika motorowodnego, która jest uznawana na całym świecie; uprawnienia takie mogą przydać się w reagowaniu kryzysowym lub w codziennym życiu przy niesieniu pomocy ludziom, którzy znaleźli się w niebezpieczeństwie utraty życia w wodzie
- niesienie pomocy na łodzi w trakcie klęsk żywiołowych; kurs trwa 24 godziny, a uczestnicy są podzieleni na 7 grup
- szkolenie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy; szkolenie trwa 66 godzin i obejmuje naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, naukę rozcinania samochodu i właściwego transportowania ofiar wypadków; zajęcia będą prowadzone z ratownikami medycznymi i strażakami OSP; uczestnicy zostaną podzieleni na 7 grup
- szkolenie na opiekuna/wolontariusza/ osoby niepełnosprawnej (OON); 57 godzin warsztatów z niepełnosprawnymi, poruszającymi się na wózkach inwalidzkich, trenerami oraz psychologami i masażystami, którzy nauczą wychowanków podstawowej opieki nad ON; uczestnicy zostaną podzieleni na 7 grup

IOR mają za zadanie zmianę postaw u 400 UP, co w konsekwencji przyczyni się do ukształtowania u nich prospołecznych zachowań. Kontakt wychowanków ze specjalistami różnych profesji, daje szansę do rozbudzenia potrzeby uczenia się i zdobywania zawodu w tak atrakcyjnych, dla nieletniej jednostki, dziedzinach jak: ratownik wodny, ratownik medyczny, strażak itp. Ponadto, uzyskanie przez UP kwalifikacji podniesie wiarę w siebie, podwyższy samoocenę, obudzi empatię, ukształtuje umiejętności i rozbudzi pasję do uprawiania sportu.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż zdecydowana większość UP pochodzi z rodzin patologicznych, o niskim standardzie bytowym. Zaniedbania z tym związane uniemożliwiły im

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Człowiek – najlepsza inwestycja

prawidłową socjalizację. Chłopcy ci nie posiadają w swoich rodzinach wzorców do naśladowania, nikt też nie rozbudzał w nich zamiłowania do sportu, zdrowego stylu życia, pomocy innym, zainteresowań, wytyczania celów życiowych. Nikt, jak dotąd, nie dał im odczuć, że są lub mogą być wartościowymi ludźmi, że mogą coś osiągnąć dzięki swojej pracy. IOR dają szansę na nadrobienie tych braków i stają się ich drogowskazem życiowym.

Projekt **Drogowskaz życiowy** realizowany na podstawie umowy ze Świętokrzyskim Biurem Rozwoju Regionalnego w Kielcach pełniącym rolę Instytucji Pośredniczącej I Stopnia w ramach Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – projekty innowacyjne testujące Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

